

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Postoje české mládeže k rodičovství

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Aneta Grézlová

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Rosková

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem *Postoje české mládeže k rodičovství* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 12. 8. 2020

.....

Aneta Grézlová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Lence Roskové za cenné připomínky, rady a trpělivost při odborném vedení mé bakalářské práce. Poděkování patří i mé rodině za jejich podporu a důvěru. Dále bych chtěla poděkovat všem informantům za jejich ochotu a vstřícnost při poskytnutí rozhovoru.

Postoje české mládeže k rodičovství

Abstrakt

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jaký postoj zaujímá česká mládež k rodičovství. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je pomocí odborné literatury vymezeno období mladé dospělosti, charakteristika rodičovství, rodiny a manželství. Je zde věnována pozornost současné české rodině a jejím podobám. Dále jsou rozebrány alternativní formy partnerského soužití.

Pro zpracování praktické části bakalářské práce byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu. Sběr dat proběhl prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru vedeného s 10 informanty a složeného z 10 otázek. Cílem rozhovorů bylo zjistit, jaké má dnešní mládež představy o rodičovství, zda upřednostňuje rodičovství před kariérou a zda se zvyšuje její tendence vstupovat do jiných forem soužití mimo manželství. Rozhovory byly po získání potřebných informací přepsány a poté vyhodnoceny prostřednictvím analýzy trsů.

Výsledky ukázaly, že v případě volby by si česká mládež zvolila rodičovství před kariérou. Dále z mého výzkumu vyplynulo, že pro mladé jedince není důležité založit rodinu až po uzavření manželského svazku. Domnívají se, že manželství nehraje ve výchově dítěte žádnou roli, ale jako zásadní vnímá mladá generace výchovu dítěte za přítomnosti obou rodičů. Dále je patrné, že ideální věk pro početí prvního dítěte je pro dnešní mládež v rozpětí od 25–30 let. Je pro ni totiž velmi důležitá ekonomická situace, protože chce svým dětem vytvořit dobré zázemí, kvalitní vzdělání a především dítě co nejlépe zabezpečit.

Klíčová slova

raná dospělost; rodičovství; manželství; rodina; alternativní formy soužití

Attitudes of Czech Young People towards Parenthood

Abstract

The main aim of this bachelor thesis is to find out the attitudes of Czech young people towards parenthood. The bachelor thesis is divided into a theoretical and a practical parts. The theoretical part is based on professional literature and it defines a period of early adulthood and parenthood, family and marriage characteristics. The thesis focuses on a current Czech family and its patterns. Furthermore, alternative forms of partner cohabitation are analysed.

A method of a qualitative research was selected for the practical part of the bachelor thesis. The data collecting was implemented through a half structured interview with 10 respondents and comprised 10 questions. The aim of the interviews was to find out what ideas have current young people about parenthood, whether they prefer parenthood to career and whether their tendency to enter some alternative forms of cohabitation besides marriage is growing. The interviews were recorded after obtaining necessary information and then evaluated through a cluster analysis.

The results revealed that in case of a possible option, Czech young people would select parenthood over carer. Furthermore, the research revealed that it was not a priority for young individuals to establish a family over marriage. They think marriage does not play any role for upbringing a child, however the young generation consider essential for a child's upbringing both parents' participation. Furthermore it can be seen that the ideal age for the first child's conception is between 25-30 years of age for young people today. Economic situation is very important for them because they want to establish a proper background and good education for their children and above all, to provide for the child as best as possible.

Key words:

early adulthood; parenthood; marriage; family; alternative forms of cohabitation.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1.1 Mladá dospělost	9
1.1.1 Vymezení mladé dospělosti	9
1.1.2 Základní znaky zralosti jedince	9
1.2 Rodičovství	11
1.2.1 Vymezení rodičovství	11
1.2.2 Určování rodičovství.....	12
1.2.3 Rodičovská odpovědnost	12
1.2.4 Role matky a otce ve výchově dítěte	13
1.2.5 Přínosy a oběti rodičovství	13
1.2.6 Absence rodičovství.....	14
1.3 Manželství.....	15
1.3.1 Vymezení manželství.....	15
1.3.2 Vznik manželství	15
1.3.3 Vývojová stadia manželství	16
1.3.4 Zánik manželství.....	18
1.4 Rodina	19
1.4.1 Vymezení pojmu rodina.....	19
1.4.2 Rodina v kontextu historického vývoje	20
1.4.3 Funkce rodiny	20
1.4.4 Základní typologie rodiny.....	21
1.5 Současná česká rodina.....	23
1.5.1 Znaky současné rodiny	23
1.5.2 Nové podoby rodiny	24
1.5.2.1 Single rodina	24
1.5.2.2 Mingle rodina	24
1.5.2.3 Patchwork rodina	25
1.5.3 Alternativní formy soužití.....	25
1.5.3.1 Nesezdané soužití.....	25
1.5.3.2 Registrované partnerství.....	26

2	CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	27
2.1	Cíl práce	27
2.2	Výzkumné otázky.....	27
2.3	Operacionalizace pojmů.....	27
3	METODIKA VÝZKUMU	29
3.1	Použité metody.....	29
3.2	Etika výzkumu	29
3.3	Výzkumný soubor	30
4	VÝSLEDKY.....	33
4.1	Vyhodnocení výzkumné otázky č. 1	33
4.2	Vyhodnocení výzkumné otázky č. 2	36
4.3	Představy mladých o rodičovství	38
5	DISKUZE.....	45
5.1	Upřednostňuje dnešní mládež rodičovství před kariérou?	45
5.2	Zvyšuje se tendence mladých lidí vstupovat do jiných forem rodičovství mimo manželství?.....	46
6	ZÁVĚR.....	46
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	50
8	PŘÍLOHY	56
9	ZKRATKY	57

Úvod

„Oženit se, založit rodinu, přijmout všechny děti, jež přijdou, zachovat je na tomto nejistém světě a dokonce, bude-li to možné, je trochu vést, to je podle mého přesvědčení nejzazší meta, jíž může člověk dosáhnout“ (Franz Kafka).

Rodina se považuje za původní a nejdůležitější společenskou skupinu, která je základním článkem sociální struktury, představuje místo primární socializace, ale také prostor, který slouží k uspokojování potřeb a seberealizaci.

Téma „Postoje české mládeže k rodičovství“ jsem si vybrala, jelikož tuto problematiku vnímám jako aktuální. V současnosti se projevují trendy klesající porodnosti a sňatečnosti, kdy roste věk uzavření prvního sňatku a dochází k odkladu založení rodiny do pozdějšího věku matky a tím i stoupá počet nesezdaných soužití a dočasná preference profesní kariéry.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se zabývám vymezením období mladé dospělosti, charakteristikou rodičovství, manželství, dále je zde vysvětlen pojem rodina a současná česká rodina a s ní spjaté její nové podoby a alternativní formy soužití.

Praktická část práce byla zpracována metodou kvalitativního výzkumu. Sběr dat proběhl pomocí polostrukturovaného rozhovoru s šesti ženami a čtyřmi muži ve věku 20–25 let. Zmapování postojů české mládeže k rodičovství je hlavní cíl práce, který jsem se pomocí výzkumu snažila naplnit.

Z výsledků mého výzkumu vyplynulo, že pro dnešní mládež je rodina stále na prvním místě, za ideální pro početí prvního dítěte je považován věk 25–30 roků, manželství je odsouváno, jelikož se mladí jedinci domnívají, že pro výchovu dítěte není nutné, jako zásadní však uvádí přítomnost obou rodičů při výchově a péči o dítě. Zásadní je pro dnešní mladou generaci ekonomická situace, jelikož chtějí dítě co nejlépe zabezpečit a dopřát mu co nejlepší možné vzdělání.

1 Teoretická část

1.1 Mladá dospělost

1.1.1 Vymezení mladé dospělosti

Podle Thorové (2015) se mladá dospělost považuje za poměrně dynamické období, ve kterém dochází k proměně člověka od nezralé ke zralé osobnosti. Klimstra a Doesellar (2017) a Livesey a Rostain (2017) uvádějí, že v tomto období dochází k mnoha změnám, pro něž jsou charakteristické problémy s formováním identity, osamostatněním a měnící se dynamikou vztahu, rodina je zakotvena ve všech aspektech tohoto přechodu a slouží jako ochrana a zástita.

Raná dospělost je doba, ve které se otevírá prostor pro intenzivní psychické dospívání. Fyzický a kognitivní vývoj je fakticky ukončen. Mladý jedinec se nachází na vrcholu fyzických a sexuálních schopností. Dle Sextona a Thoburna (2015) jsou emoce primárním činitelem, dochází ke stabilizaci emočního prožívání. Pro období mladé dospělosti je dále typické impulzivní jednání, soutěživost, předvádění se, nestabilita psychiky.

Krejčířová, Langmeier (2007) zmiňují vývojové tendence mladých lidí ve vytváření dospělé životní struktury:

1. vstup mladých lidí do manželství se především po roce 1989 začíná oddalovat,
2. doba narození prvního dítěte se oddaluje,
3. narůstá počet rodin s jedním dítětem a lidí, kteří zůstávají bezdětní,
4. nárůst počtu svobodných matek, tendence mladých lidí vstupovat do jiných typů soužití.

1.1.2 Základní znaky zralosti jedince

Krejčířová, Langmeier (2007) řadí mezi jedno z kritérií dospělosti dosažení osobní zralosti. Kvapilová Bartošová a Fučík (2017) řadí mezi důležité znaky dospělosti zařízení vlastního bydlení, kdy je mladý dospělý schopný zajistit povinnosti spojené s domácností, finanční zabezpečení a zaměření na kariéru.

Farková (2017) uvádí další charakteristiky typické pro jedince, který je považován za zralého:

1. koná nějakou produktivní práci, díky které dosahuje ekonomické nezávislosti, nebo se soustavně připravuje na budoucí povolání,
2. je schopen spolupracovat bez zbytečných konfliktů,
3. má realistické plány, které odpovídají jeho zálibám,
4. volný čas je schopen trávit sám,
5. je schopen se scházet s osobami opačného pohlaví bez nadměrných zábran a strachu,
6. aktivně se zajímá a pečuje o blahobyt rodiny a přátel.

Překonání rozporů dětství a dospívání je základním znakem zralosti. Přejít do dospělosti a převzetí dospělých rolí zabírá dlouhé životní období, neboť pokračuje tendence společnosti prodlužovat fázi rozvoje individuální osobnosti. I přestože se mladý člověk vymanil ze závislosti typické pro dospívající, nepřebírá ještě plnou dlouhodobou odpovědnost dospělého věku (Krejčířová, Langmeier, 2007). Jak udává Settersten (2014), mladý člověk musí čelit mnoha výzvám, jelikož se snaží osvojit si velké množství nových znalostí a praktických dovedností. Podle Haškovcové (2010) prožívá formálně dospělý a současně prakticky nedospělý člověk období kardinálního zrání až do svého třicátého roku věku. Jedná se o velmi důležité období, jelikož převážnou část důležitých věcí děláme poprvé, ať už se jedná o první zaměstnání, první vstup do partnerství nebo manželství, mnohdy se stáváme poprvé rodiči.

Thorová (2015) zdůrazňuje, že zralost určují zkušenosti, nikoliv věk. Mezi jedinci existují velké rozdíly ve zralosti. Životní události a jejich vyřešení přispívají k dosažení zralosti více než biologické faktory. Osoby, kterým se narodilo dítě, dozrávají rychleji než studenti a osoby žijící nezávislým způsobem života. K vyšší osobní vyspělosti přispívají dále také jiné závažné životní události, jedná se například o rozvod nebo smrt blízkého člověka.

Dle Krejčířové a Langmeiera (2007) se charakteristiky moderní společnosti oddálily dosažením osobnostní zralosti do vyššího věku. Dochází k prodlužování délky studia, oddalování vstupu do manželství a rození dětí, toleranci pro vlastní vývojové cesty. Thorová (2015) dále uvádí možnost mladých lidí cestovat, studovat jazyky a sbírat další pracovní zkušenosti, které jsou ohodnoceny na pracovním trhu. Uvedené životní zážitky

učí člověka přijímat zodpovědnost za svá rozhodnutí a činy. Raná fáze dospělosti je ideálním obdobím pro nabývání zodpovědnosti, jelikož v ní dochází k menšímu počtu závazků. Úkolem časně dospělosti je dle Krejčířové a Langmeiera (2007) nalezení dlouhodobých konkrétních cílů k nastartování životní dráhy v samostatném životě.

1.2 Rodičovství

1.2.1 Vymezení rodičovství

Katrňák (2011) považuje rodičovství za definitivní vstup do dospělosti a událost, díky níž dochází k zásadní přeměně rodinného uspořádání. Mezi tři základní předpoklady rodičovství se řadí stabilita partnerství, psychická připravenost obou partnerů a dostatek finančních prostředků.

Harju-Luukkainen et al. (2020) uvádí, že v souvislosti s mnohými faktory, ať už se jedná o věk, vzdělání nebo ekonomickou situaci jedince, se vytváří různé alternativy rodičovství. Dle Vágnerové (2007) je rané rodičovství více typické u osob se základním vzděláním a vyučením. Ženy, které nemají vysoké ambice v oblasti zaměstnání, mají děti mnohem dříve a větší počet. Rané rodičovství je považováno z biologického pohledu za výhodné, ale z psychologického hlediska nezralí rodiče velmi často upřednostňují uspokojení vlastních potřeb, nedokáží vycítit potřeby dětí a citlivě reagovat na malé děti tak jako rodiče, kteří jsou zralejší a pro rodičovství se rozhodli na základě jiných podnětů.

Pozdní rodičovství je dle Krejčířové a Langmeiera (2007) charakteristické pro rodiče, kteří už dosáhli určité profesní pozice, ekonomického zázemí. Zejména u žen je rozhodujícím faktorem přijetí mateřství pocit emoční připravenosti na dítě, který se dostaví po splnění dalších životních cílů (Vágnerová, 2007). Zralejší rodiče bývají při výchově svých dětí zodpovědnější, sebejistější, trpělivější a lépe zvládají těžkosti ve výchově dítěte. Na druhou stranu ve vyšším věku narůstá riziko porodních komplikací nebo vývojových vad dítěte. Starší rodiče mohou být v některých případech na dítě silně citově vázáni. V období dospívání dítěte se nemohou věnovat tak usilovně různým zájmovým aktivitám, jelikož již mají méně fyzických sil (Krejčířová, Langmeier, 2007).

1.2.2 Určování rodičovství

V mnoha státech vychází právní úprava rodičovství z mezinárodního dokumentu - Úmluva o právech dítěte. Dítě má právo znát své rodiče, proto v jeho zájmu vnitrostátní zákonodárství zabezpečuje právním prostředkem určení rodičovství (Sdělení č. 104/1991 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte).

Zákon č. 80/2012 Sb., občanského zákoníku, stanovil matkou dítěte ženu, která dítě porodila. Dle Volejníčkové (2018) v období mateřství poskytuje matka intenzivní péči na plný úvazek zaměřenou na potřeby dítěte. Zásadní pro oblast kognitivního vývoje, formování pohlavní identity uvádí Šulová (2011) kvalitní pouto mezi matkou a dítětem v prvních dvou až třech letech jeho věku.

K určení otcovství jsou stanoveny tři základní domněnky:

1. otcovství svědčí manželce matky, která dítě porodila,
2. otcovství svědčí muži, který uznal otcovství k dítěti se souhlasem matky,
3. otcovství svědčí muži, který dal k umělému oplodnění souhlas (Novotný et al., 2014).

První z uvedených domněnek řeší otcovství k dětem, které pocházejí z manželství, před zákonem jako otec dětí vystupuje manžel matky. Druhá a třetí domněnka se zabývá otázkou otcovství k dětem narozeným mimo manželství. Biologický otec se k dětem buď dobrovolně přihlásí, nebo bude jeho otcovství určeno soudem (zákon č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku).

1.2.3 Rodičovská odpovědnost

Zákon č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, definuje rodičovskou odpovědnost jako souhrn práv a povinností rodičů při péči o nezletilé děti, vznikající narozením dítěte a trváním do nabytí jeho zletilosti, dále stanovil, že oběma rodičům náleží stejná rodičovská odpovědnost.

Právní úprava definuje práva a povinnosti, které zajišťují náležitý vývoj dítěte, jeho ochranu a péči, jelikož pro některé rodiče je toto jednání přirozené, pro jiné však nikoliv (Šmíd et al., 2017).

Stát do rodinných vztahů zasahuje jen v případě, že se rozcházející rodiče nejsou schopni dohodnout, nebo se chtějí rozvést, a dále v případech, kdy je ohrožen, nebo může být ohrožen zájem dítěte (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

1.2.4 Role matky a otce ve výchově dítěte

Prostřednictvím rodičovství se dle Šulové (2011) naplňují důležité životní potřeby rodičů a dětí, jelikož dochází k setkání zralého jedince schopného poskytovat péči a jedince, který by bez této péče nepřežil. Koucká (2017) uvádí, že právě rodiče jsou hlavními představiteli výchovy a péče o potomka. Dle Tománka (2015) je velmi důležitá spolupráce matky a otce, jelikož vztahy mezi rodiči působí na psychiku dítěte a na jeho pozdější postoje, které zaujme ke svému okolí. Matka je ve vztahu k dítěti tzv. prvopečovatelem, jelikož je pro péči v raných etapách jeho vývoje lépe geneticky vybavena, dále u dítěte vyvolává pocit bezpečí, lásky (Koucká, 2017). Na druhé straně otec posiluje odolnost dítěte, schopnost čelit konfliktním situacím, ale také podporuje jeho tvořivost, sebedůvěru. Děti si svého otce začínají obzvlášť všímat mezi 10.–12. rokem věku, kdy se zajímají o jeho práci, schopnosti, proto by je otec měl vést k vykonávání manuální práce. Děti ve svém otci vidí vzor, dcera na základě jeho chování získá určitou představu o svém budoucím partnerovi, v případě syna je velmi pravděpodobné, že tak, jak se jeho otec chová k matce svých dětí, se jednou bude on chovat k budoucí manželce (Tománek, 2015). Dle Šulové (2011) si oba rodiče plní své specifické role a ve vztahu k dítěti jsou nezastupitelní.

1.2.5 Přínosy a oběti rodičovství

Sobotková (2012) zmiňuje tyto přínosy rodičovství:

1. rozvoj vztahů,
2. osobní naplnění,
3. pokračování rodu,
4. známka dospělosti.

Dle Katrňáka (2010) se narozením dítěte utvrzují vztahy v rodině, dále má dítě pozitivní vliv na partnerský život, jelikož dochází k prohloubení pouta mezi rodiči. Sobotková (2012) uvádí, že pro některé ženy znamená mateřství smysl života, ale také příležitost

k osobnímu rozvoji. Další výhodou mít dítě spočívá v naplnění požadavků na pokračování rodinného jména, tradic. Rodiče chtějí někomu předat svůj majetek, zkušenosti, které získali za celý svůj život.

Mezi základní oběti rodičovství řadí Katrňák (2010) následující:

1. zpomalení kariéry matky,
2. negativní vliv na rozvoj aktivit a osobní svobodu,
3. negativní dopad na finanční situaci rodiny,
4. dopad na manželský život.

Dle Sobotkové (2012) je jeden z hlavních důvodů odkládání mateřství ztráta osobní svobody a vysoké nároky, které omezují životní styl ženy. Mladým lidem se finanční náklady spojené s příchodem dítěte jeví jako jedno z nejvýznamnějších negativ. Dítě je v současnosti dle Matouška (2013) investice velká a nevratná, proto mladí lidé pečlivě zvažují, zda si dítě pořídit, z tohoto důvodu se také v rozvinutých zemích rodí stále méně dětí. Náklady, které rodiče vynaloží na výchovu dítěte, Katrňák (2010) rozděluje na přímé, jedná se o investice, které rodič do dítěte vloží, např. zdravotní péče, kroužky, vzdělání. Nepřímé náklady spočívají ve ztrátách příležitostí rodičů, které by mohli věnovat zlepšování svých dovedností v oblasti vzdělávání, profese. Dítě je vnímáno jako ekonomická přítěž, a to především v moderních, individualizovaných zemích. Vyčerpanost a případná citová nestálost ženy v oblasti sexuálního života má vliv na dopad manželského vztahu přibližně u 50 % párů (Sobotková, 2012).

1.2.6 Absence rodičovství

Hašková (2009) popisuje bezdětnost jako důsledek mnoha okolností, malých i velkých rozhodnutí, událostí. V současné době dochází mezi mladými lidmi ve věku 25–30 let k prodlužování období bezdětnosti, téměř dvě pětiny mužů a pětina žen nemá ani stálého partnera.

Množství nedobrovolně bezdětných dle Sobotkové (2012) roste, jelikož mnoho mladých lidí nenašlo vhodného partnera, některé ženy se zamilovaly do ženatého muže, který od svých dětí a manželky nikdy neodešel, některé páry odložily rodičovství z důvodu studia, cestování, kariéry. V České republice roste také počet párů, které potřebují lékařskou pomoc, aby mohly na svět přivést dítě, jedná se o 15–20 % párů.

Dobrovolná bezdětnost se potýká s nepochopením, bývá spojována s nezodpovědností, sobectvím a kariérismem. Dobrovolně bezdětní jsou charakterizováni jako ti, kdo budou ve stáří využívat péči a ekonomickou sílu dalších generací, ale do jejich výchovy investovat nechtějí. V České republice dává přednost plánu celoživotní bezdětnosti jen malý podíl mladých žen a mužů (Hašková, 2009).

1.3 Manželství

1.3.1 Vymezení manželství

Vágnerová (2007) definuje manželství jako jednu z nejstarších sociálních institucí v historii lidstva. Zákon č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, vymezuje manželství jako trvalý svazek muže a ženy, který vznikl způsobem stanoveným právě tímto zákonem. Založení rodiny, náležitá výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc jsou hlavním účelem manželství. Dle Polišínské et al. (2017) mohou v České republice uzavřít manželství pouze osoby opačného pohlaví. Od roku 1990 stoupl průměrný věk při vstupu do prvního manželství u žen z 21 let na současných 30 let a u mužů z 24 let na 32 let (ČSÚ, 2018).

1.3.2 Vznik manželství

Manželství v západních společnostech je spojeno s monogamií, která se vyznačuje uzavřením sňatku pouze mezi dvěma partnery, obvykle mezi ženou a mužem (Giddens, Sutton, 2013). Sňatek je dle Nešpora (2018) jednorázový formální akt, který je považován za jeden z nejdůležitějších předělů rodinné a životní etapy, prostřednictvím kterého dává společnost souhlas s počátkem manželství.

Občanský sňatek vzniká prohlášením o uzavření manželství před starostou, místostarostou nebo před členem, který je pověřen zastupitelstvem dané obce nebo města, za přítomnosti matrikáře v územně správním obvodu, ve kterém má jeden ze snoubenců trvalý pobyt (zákon č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku).

O sňatek církevní se jedná, pokud snoubenci osobně projeví vůli vstoupit do manželství před orgánem církve nebo oprávněné náboženské společnosti. Místo obřadu je stanoveno vnitřními předpisy oprávněné církve. Po uzavření církevního sňatku je

oddávající povinen do tří pracovních dnů od uzavření manželství doručit matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu bylo manželství uzavřeno, protokol o uzavření manželství (Novotný et al., 2017).

ČSÚ (2020) uvádí, že v průběhu prvního čtvrtletí roku 2020 bylo uzavřeno 3,5 tisíce sňatků. V minulém roce se za stejné období uskutečnilo o téměř 600 sňatků více. K nižšímu počtu uzavřených sňatků v roce 2020 přispěl zejména měsíc březen, kdy byla prostřednictvím epidemiologických opatření omezena možnost uzavření manželství.

1.3.3 Vývojová stadia manželství

Sikorová (2011) rozlišuje tato vývojová stadia:

1. manželství před narozením dětí,
2. manželství s malými dětmi,
3. manželství s většími dětmi, které postupně odchází z domova,
4. manželství po osamostatnění dětí.

Kratochvíl (2009) uvádí povinnost manželů vyrovnat se s problémy a úkoly každého období. V případě, kdy se rodiče drží postojů a forem chování, které jsou vhodné v předchozí etapě, ale nevhodné pro další období, vznikají velmi snadno potíže.

V prvním stadiu je důležité, aby došlo k uzavření manželského svazku, který bude uspokojovat oba manžele a následné plánování rodiny (Sikorová, 2011). V následujícím období je důležité, aby došlo k vytvoření stabilní rodinné jednotky, harmonizaci konfliktů v jednotlivých vývojových fázích, výchově dětí, počátečnímu odlučování se od dětí (Kratochvíl 2009). Ve stadiu manželství s většími dětmi je důležité udržování manželského svazku a rodinného standardu, ale také separace od dětí ve větší míře. Úloha manželství po osamostatnění dětí spočívá v podpoře jejich nezávislosti, začlenění nových členů do rodiny, například snachy nebo zetě, a pomoc v procesu stárnutí (Sikorová, 2011).

Kratochvíl (2009) uvádí další možnou periodizaci vývojových stadií manželství:

1. mladé manželství,
2. manželství středního věku,
3. manželství zralého věku,
4. manželství ve stáří.

Tato periodizace nemá jednoznačné časové předěly, proto vymezení jednotlivých stadií není shodné, někteří sociologové přihlíží k celkovému trvání manželství, jiní k věku manželů, jednotlivé fáze však mají charakteristické problémy (Kratochvíl, 2009).

Prizpůsobení se nové roli a způsobu života s partnerem je charakteristické pro první stadium manželství (Vágnerová, 2007). Věk manželů se pohybuje mezi 18–30 lety, mladé manželství trvá podle většiny autorů až do 10 let (Kratochvíl, 2009). V tomto stadiu manželství můžeme dle Vágnerové (2007) odlišit dvě po sobě jdoucí fáze. Fáze primární orientace je typická vzájemným poznáváním partnerů, kteří spolu žijí ve společné domácnosti. Jednotvárnost všedního života vede mnohdy k zátěžovým situacím manželství, manželé postupně zjišťují, že manželské soužití s sebou přináší i spory a problémy. Fáze budování hnízda je charakteristická zařizováním společného domova, ale i stanovením pravidel pro společné soužití týkající se hospodaření, trávení volného času, rozdělení práce.

Ve druhém stadiu manželství se věk manželů pohybuje mezi 30 a 45–50 lety a délka manželství je v rozmezí 10–25 let. Manželé v období středního věku jsou ekonomicky aktivní, mají ustálené společenské postavení. Potomci manželů jsou školáci nebo studenti, kteří se postupně osamostatňují, žena se již může věnovat svému zaměstnání mimo domácnost (Kratochvíl, 2009).

Třetí stadium manželství je typické odchodem dospělých dětí z domácnosti a založením vlastní rodiny, přijetí role prarodiče je téměř vždy pozitivní (Vágnerová, 2007). Věk manželů se pohybuje mezi 45–60 lety a doba od uzavření sňatku bývá 25 let. Charakteristické pro tento věk je zpomalující se psychické tempo, snižující se schopnost nového učení, jedinec však naopak disponuje nahromaděnými dovednostmi a zkušenostmi (Kratochvíl, 2009).

V době pozdní dospělosti dochází ke změně vztahů s rodiči. Pokud jsou rodiče stárnoucími lidmi naživu, nároky na péči o ně a následná smrt mohou být pro dospělého jedince velmi zatěžující. Za zdroj opory a emoční jistoty se považují dlouhodobé přátelské vztahy (Vágnerová, 2007).

Manželství ve stáří je ovlivněno přibývajícím zdravotními potížemi a snižováním výkonnosti (Kratochvíl, 2009). Mezi jednu z nejzávažnějších zátěží staršího člověka patří onemocnění, nebo dokonce ztráta manžela (Vágnerová, 2007).

1.3.4 Zánik manželství

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, uvádí tyto důvody zániku manželství:

1. smrt manžela,
2. prohlášení manžela za mrtvého,
3. rozvod manželství.

Manželství končí úmrtím jednoho z manželů, obvykle je smrt konstatována lékařem, který po ohledání mrtvého těla vyplní list o prohlídce zesnulého, na jeho základě je matričním úřadem vystaven úmrtní list (Novotný et al., 2017).

Manželství zaniká dnem, kdy je manžel prohlášen za mrtvého, tentýž den se pokládá za den jeho smrti. V případě, že dojde k situaci, kdy mrtvé tělo není nalezeno a není možné provést jeho ohledání stanoveným způsobem, soud z úřední povinnosti prohlásí člověka za mrtvého. Tato skutečnost může nastat v případě různých neštěstí, jako jsou například letecké havárie, zároveň je prokazatelné, že se daná osoba v daný okamžik v místě havárie zdržovala a že žádná z přítomných osob neštěstí nepřežila. Za místo úmrtí v případě nenalezení těla je prohlášeno místo, kde se dotyčný naposledy vyskytoval živý (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Nešpor (2018) definuje rozvod jako právní zrušení manželství, ke kterému dochází během života obou partnerů. Jestliže je soužití manželů hluboce a trvale rozvráceno a není možné čekat jeho obnovení, může dojít k rozvodu. Soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede, jestliže trvalo alespoň jeden rok, manželé spolu nejméně šest měsíců nežili ve společné domácnosti a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojil (Mítlöhner, 2010).

Manželství nemůže být rozvedeno v případě, kdy by bylo v rozporu se zájmem nezletilého dítěte manželů (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

ČSÚ (2020) uvádí, že do konce března letošního roku došlo k 5,2 tisícům rozvodům, které nabyly právní moci. Manželství, kde žily nezletilé děti, bylo ukončeno v 58 % rozvodů. Jednu čtvrtinu všech rozvodů představovalo manželství trávající v rozmezí 2–7 let.

1.4 Rodina

1.4.1 Vymezení pojmu rodina

Rodina je považována za základní ekonomickou jednotku, nejdůležitější společenskou skupinu a zároveň nejstarší lidskou instituci, která je zásadním článkem sociální struktury (Nešpor 2018). Dle Výrosta a Slaměníka (2008) a Matouška a Pazlarové (2010) je rodina nejvýznamnějším socializačním činitelem, neboť je jedinec poměrně trvale a pevně začleněný, proto zde dochází k dlouhodobému přímému působení na jednotlivce. V oblasti výchovy je role rodiny nezastupitelná, rodina je první instituce, která zasahuje do života dítěte (Tománek, 2015). Rodina reguluje chování jedince, vede dítě ke společenskému životu v prostředí, ve kterém vyrůstá. Rodinná výchova seznamuje jedince s tradicemi, zvyky, zákony apod., tím se dítě učí dodržovat požadavky rodičů a je sankciované za jejich nesplnění (Výrost, Slaměník, 2008).

Matějček (2017) vymezuje úplnou rodinu jako základní podobu rodiny, které je tvořena oběma rodiči a jejich dětmi. ČSÚ uvádí, že v úplných rodinách žije 71 % všech obyvatel České republiky. Úplné rodiny nadále zůstávají převažujícím typem domácností v České republice, i když v posledním desetiletí došlo k jejich nejvyššímu poklesu za posledních čtyřicet let.

1.4.2 Rodina v kontextu historického vývoje

Dle Gjuričové et al. (2009) se forma rodin z historického hlediska vždy proměňovala a také existovaly rodiny, které se odlišovaly od majoritního ideálu. Matoušek (2013) uvádí, že až do konce 19. století se rodiny zakládaly kvůli státu a zájmům rodiny, ze které manželé pocházeli, založení ani velikost rodiny a způsob rodinného soužití nebyly jejich vlastní volbou.

K založení rodiny ve středověku byl nutný souhlas šlechty. Křesťanství přineslo podstatné změny v chápání ideálu rodiny, jelikož bylo možné uzavřít církevní sňatek bez souhlasu širší rodiny. Pro bohaté a mocné muže bylo přijatelné mít milenky, ovšem zákonný dědic mohl pocházet jen z manželství (Gjuričová, 2009).

Změna nastala v době industriální, kdy se lidé v otázce založení rodiny a počtu dětí řídili tím, co sami upřednostňovali (Matoušek, 2013). Pro období rozvoje průmyslu je dle Gjuričové (2009) typické, že muž zvládl uživit rodinu v důsledku zvýšených mezd, žena zůstávala s dětmi doma a zajišťovala denní chod rodiny. Dalším významným činitelem formujícím rodinu 20. století je dle Matouška (2013) vstup žen na trh práce a rozšíření antikoncepčních prostředků.

1.4.3 Funkce rodiny

Rodina plní tyto funkce:

1. biologicko-reprodukční,
2. ekonomickou,
3. socializačně-výchovnou,
4. emocionální (Tománek, 2015, s. 19).

Biologicko-reprodukční funkce je významná pro společnost, ale i pro jedince, který uspokojuje své biologické a sexuální potřeby a dále potřebu pokračování svého rodu (Tománek, 2015). Pro společnost je velmi důležité, aby se rodil takový počet dětí, který je schopen zabezpečit perspektivy rozvoje (Kraus, 2015). Téměř všechny společnosti podněcují své členy k zakládání rodin, ve kterých by vychovávali své děti (Tománek, 2019).

Rodina je považována dle Krause (2015) za základní jednotku i z ekonomického hlediska. Ekonomická funkce představuje samostatně hospodařící domácnost a materiální zabezpečení dětí (Tománek, 2015). Na dítě by se mělo pohlížet jako na investici, ne jako na spotřební statek, jelikož je dítě případný výrobce ekonomických statků a služeb. Významnou roli hraje rodina i v budoucí volbě povolání dítěte (Kraus, 2015).

Socializačně-výchovná funkce je spojena s fungováním rodiny jako základním socializačním činitelem. Rodina působí jako socializační činitel ve všech fázích socializace, úspěch dětí v životě závisí ve velké míře na kvalitě socializace v rodině (Tománek, 2015). Dítě v socializačním procesu není pasivní, jelikož od narození po celou dobu života přijímá mnoho informací, které zpracovává ve shodě s biologickými a psychickými potřebami, zkušenostmi, svými vzory, kterými jsou především rodiče a starší sourozenci, dále uplatňuje svá přání, své záliby (Kraus, 2015).

Emocionální funkce poskytuje ochranu a citovou podporu, sdílení společných zážitků, společných rituálů, potřebu společných plánů, rodina je v tomto smyslu nezastupitelná, žádná jiná instituce nedokáže vytvořit pocit lásky, bezpečí a jistoty (Tománek, 2015). Tománek (2019) uvádí, že je emocionální funkce poskytována nejen dětem, ale i dospělým jedincům při řešení jejich životních problémů, v nemoci.

1.4.4 Základní typologie rodiny

1. Rozdělení dle stavby rodiny

Rodinná skupina, která tvoří společnou domácnost a je složená z rodičů a jejich vlastních, event. adoptovaných dětí, se nazývá nukleární rodina (Nešpor, 2018). Zpravidla se jedná o dva manžely, kteří nejsou pokrevně spojeni a pocházejí z různých rodů (Jandourek, 2012). Nukleární rodina je ve většině tradičních společností součástí širšího okruhu příbuzenstva, nazývaného se širší nebo rozšířená rodina (Giddens, Sutton, 2013). Jedná se například o tzv. třígenerační rodinu, která je složena z nukleární rodiny rodičů a alespoň jedné nukleární rodiny dítěte (Nešpor et al., 2018).

Tento typ rodiny je typický sdílením společné domácnosti rodičů a prarodičů a péčí o děti, kdy se do původní rodiny nastěhuje partner nebo partnerka dcery či syna, popřípadě partneři vybudují pro sebe a rodiče jednoho nebo obou společné bydlení (Gjuričová, Kubička, 2009).

2. Rozdělení dle tvorby rodiny

Kraus (2014) charakterizuje „orientační rodinu“ jako výchozí, tedy původní rodinu, do které se jedinec narodí a která nás dále orientuje do dalšího života. Založením vlastní rodiny je ukončena závislost na této rodině. „Reprodukční rodinou“ rozumíme nově založenou rodinou, která vznikla uzavřením manželství.

3. Rozdělení dle funkčnosti rodiny

Rodiny, které splňují základní funkce, nazýváme rodinami funkčními. Důležité je uvést, že většina rodin ve společnosti je stále funkčních, jedná se o 85 % všech rodin. Mezi nejdůležitější faktory, které zajišťují rodinnou harmonii a funkčnost, řadíme tvořivost, jasně vymezené role, podporu vedoucí role ze strany ostatních, způsob vyjadřování konfliktů a účinnost vzájemného působení při jejich řešení (Šulová, 2011).

Funkční rodina funguje ve čtyřech rozhodujících oblastech, které zmiňuje Sobotková (2012):

1. Osobní fungování, které souvisí se spokojeností se svou pozicí v rodině.
2. Manželské, resp. partnerské fungování, které je spojené se spokojeností v sexuální oblasti, a vzájemný soulad.
3. Socioekonomické fungování, jedná se o ekonomickou úroveň rodiny i sociální začlenění nebo sociální podpůrnou síť.
4. Rodičovské fungování spočívá v odpovědnosti za výchovu dětí a pocitu obohacení z rodičovské role.

„Problémové rodiny“ definujeme jako rodiny, ve kterých se vyskytují poruchy některých nebo všech funkcí, ty však nejsou ohrožující pro vývoj dítěte nebo chod rodiny. Tyto problémy je rodina schopna vyřešit sama, popřípadě pomocí jednorázové intervence. Jedná se o 12 % všech rodin (Matoušek, Matoušková, 2011).

Dunovský (1999) charakterizuje „dysfunkční rodinu“ jako rodinu, ve které se vyskytují vážné poruchy některých nebo všech funkcí ohrožující rodinu jako celek, především ale vývoj dítěte. Rodina není schopna řešit vzniklé problémy sama a je nutné vyhledat pomoc vnější intervence – sanace rodiny. Bechyňová, Konvičková (2008) definují sanaci rodiny jako oblast sociální práce, která si klade za cíl podporu fungování a zachování rodiny.

Dle Dunovského (1999) se „afunkční rodina“ vymezuje jako rodina, ve které dochází k tak velkým poruchám funkcí, jež dítěti závažným způsobem škodí, nebo ho dokonce ohrožují na životě. Dítě je umístováno do náhradní rodinné péče, jelikož sanace rodiny není možná. Jedná se o 0,5 % všech rodin.

1.5 Současná česká rodina

Dle Šulové (2011) dochází k neustálému vývoji a reakci rodiny na změny ekonomických a společenských podmínek. Postmoderní rodiny jsou zakládány zejména kvůli uspokojování citových potřeb partnerů, stabilita rodiny je závislá na citové bilanci partnerského vztahu. Mezi důvody zakládání rodiny se již neřadí reprodukce obyvatelstva (Matoušek et al., 2013).

1.5.1 Znaky současné rodiny

Šulová (2011) uvádí následující znaky charakteristické pro současnou českou rodinu:

1. nízká stabilita rodiny,
2. mění se očekávání trvalosti vztahu,
3. rozvodovost,
4. odklad uzavření prvního manželství do vyššího věku,
5. odsouvání rodičovství na pozdější období,
6. akceptace dvoukariérové rodiny.

1.5.2 Nové podoby rodiny

Z hlediska evropského srovnání jsou Češi k netradičním formám rodinného soužití poměrně tolerantní, jak uvádí Hamplová (2007). Stojí mezi státy východní Evropy, které zastávají tradiční rodinné hodnoty, a západoevropskými zeměmi, které jsou k netradičním formám rodinného soužití ještě tolerantnější.

1.5.2.1 Single rodina

Dle Tománka (2019) v posledních letech roste trend svobodných matek, které se rozhodnou porodit a vychovat dítě bez stabilního vztahu s mužem, který je otcem dítěte. Pro tento životní styl se často rozhodnou ženy, které si doposud nenašli nikoho, s kým by chtěli trávit svůj život, nebo po zkušenostech mnohých rozvedených žen se chtějí vyhnout možným problémům.

Hamplová (2007) konstatuje, že od počátku devadesátých let mírně slábne názor, že by se děti měly rodit do manželství. Roste podíl lidí, kteří si myslí, že jeden rodič může vychovávat dítě stejně dobře jako oba.

1.5.2.2 Mingle rodina

Trend mingle rodiny přišel do Evropy počátkem 21. století ze Severní Ameriky, kde plně zdomácněl (Tománek, 2019). Lidé v této formě rodinného soužití spolu dle Haškovcové (2010) žijí v rámci manželského svazku a zároveň jsou svobodní, sami o sobě říkají „jsem tak trochu vdaná/ženatý“, v angličtině je tato forma soužití přeložena jako „married but single“, zkratka tohoto slovního obratu je mingle.

Úloha rodiny je velmi komplikovaná. Může nastat situace, kdy manžel zplodí dítě s milenkou, k dítěti se přizná, platí na něj alimenty, ale rozvést se nechce, často je jeho manželka nucena, aby stav respektovala a pro dnešní dobu ho považovala za normální (Tománek, 2015).

Další případ, který může v rámci mingle rodiny nastat, je takový, kdy spolu manželé žijí v dlouhodobém partnerství, ale každý má vlastní domácnost. Náročnost této formy rodiny spočívá v důvěře a toleranci. Malé děti potřebují pocit bezpečí a pevné základy, což mingle rodina neumožňuje (Tománek, 2019).

1.5.2.3 Patchwork rodina

Pojem patchwork vznikl v Německu, kde se sešivaly různě velké a barevné kusy látky tak, aby vytvořily geometrické obrazce. Tento název byl poté přesunut na tuto podobu nově vznikající rodiny (Tománek, 2015). Dle Skládalové (2018) se jedná o specifickou formu rodinného soužití, kdy jsou rodiny „sešité“ z různých rodinných příslušníků.

Tománek (2019) uvádí, že ve většině případů se jedná o rodiny, ve kterých členové pochází už z předešlých rodin a přichází do rodiny nové. Otázka výchovy je v této situaci velmi obtížná, jelikož vlastní rodiče jsou přísní na vlastní děti a shovívavější k dětem nového partnera, popřípadě manžela.

1.5.3 Alternativní formy soužití

V současné době existuje široká škála alternativ partnerského a rodinného soužití, které však přinášejí mnoho etických problémů, jelikož v posledních letech je rodina vnímána spíše jako sociální struktura, jejímž prostřednictvím dochází k naplňování potřeb jednotlivých členů rodiny a na niž se stále méně nahlíží jako na zásadní článek sociální struktury, jejíž podstatou je zachování lidského rodu a zajištění potřeb a zdravého vývoje dítěte (Šulová, 2011).

1.5.3.1 Nesezdané soužití

Mitlöchner (2010) definuje nesezdané soužití neboli kohabitaci jako soužití dvou lidí opačného pohlaví, kteří spolu žijí ve společné domácnosti ve svazku podobném manželství, ale bez formálního uzavření sňatku. V partnerském vztahu může nastat situace, se kterou zákon počítá, i přestože tato forma soužití není v zákoně upravena. Jedná se například o právo neprovdané matky na příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů, které může po partnerovi vyžadovat.

Tuto formu soužití je možné sledovat v západních zemích od 60. let 20. stol., kdy došlo k celkové modernizaci společnosti, jejíž součástí byl rychlý růst vzdělanosti žen a jejich podílení se na trhu práce, akceptování předmanželského sexuálního styku, rozvoj antikoncepce. Tyto faktory podtrhují rozvoj individuality jedince s důrazem na rozvíjení vlastní osobnosti způsobující významné změny v hodnotových strukturách a rodinných vztazích a rolích (Nešpor, 2018).

V 2. polovině se nesezdané soužití stalo fenoménem, který způsobil stoupající počet dětí, které se narodily mimo manželství, pokles sňatečnosti a zvýšení průměrného věku žen a mužů v období prvního sňatku (Nešpor, 2018).

1.5.3.2 Registrované partnerství

Fenomén registrovaného partnerství se významně začal prezentovat už na přelomu 17. a 18. století, otevřeně se o tomto typu partnerství začalo mluvit na přelomu 19. a 20. století (Tománek, 2015).

Registrované partnerství je v zákoně č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, vymezeno jako společenství dvou osob stejného pohlaví. Partnerství vzniká jako projev vůle dvou osob stejného pohlaví formou dvoustranného prohlášení partnerů před matrikářem. Podmínkou uzavření partnerství je trvalý pobyt alespoň u jednoho z partnerů (Novotný, 2017). Zánik partnerství je v zákoně č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, vymezen smrtí nebo prohlášením za mrtvého jednoho z partnerů, popřípadě zrušením prostřednictvím rozhodnutí soudu.

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce bylo: Zmapovat postoje dnešní mládeže k rodičovství.

2.2 Výzkumné otázky

Vzhledem ke stanovenému cíli byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

1. Upřednostňuje dnešní mládež rodičovství před kariérou?
2. Zvyšuje se tendence mladých lidí vstupovat do jiných forem soužití mimo manželství?

2.3 Operacionalizace pojmů

Mladá dospělost – Neexistuje jednoznačná definice, co je mladá dospělost. Převažuje názor, že se jedná o jedince ve věku od 20 do 30 let žijící nezávislé životy, kteří ještě nevstoupili do manželství a nemají děti, svými vztahy a životním stylem experimentují (Giddens, Sutton, 2013).

Rodina – Rodina je původní a nejdůležitější společenská skupina, která je základním článkem sociální struktury a zároveň i základní ekonomickou jednotkou. Mezi hlavní funkce se řadí reprodukce lidského druhu a socializace potomstva (Nešpor, 2013).

Rodičovství – Rodičovství je definováno jako chování rodiče vůči dítěti, které zahrnuje péči a výchovu, která má na vývoj dítěte značný vliv. Charakteristické pro dobré rodičovství je pečující, bezpečné, ochraňující a milující prostředí (Matoušek, Pazlarová, 2010).

Manželství – Manželství je definováno jako společenství muže a ženy, jehož hlavním účelem je založení rodiny a výchova dětí. Aby bylo založeno manželství, které plní svůj účel, je důležité, aby muž a žena, kteří spolu chtějí uzavřít manželství, navzájem poznali své charakterové vlastnosti a svůj zdravotní stav (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Nesezdané soužití – Nesezdané soužití je definováno jako soužití dvou lidí opačného pohlaví, kteří spolu žijí ve společné domácnosti ve svazku podobném manželství, ale bez formálního uzavření sňatku (Mitlöhner, 2010).

Registrované partnerství – Jedná se o trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví, které před matričním úřadem jako projev vůle vstupují spolu formou souhlasného prohlášení do partnerství (zákon 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství).

3 Metodika výzkumu

3.1 Použité metody

K uskutečnění výzkumné části byl zvolen kvalitativní typ výzkumu. Reichel (2009) uvádí, že hlavním cílem kvalitativního postupu je najít porozumění zkoumanému sociálnímu problému. Dle Roubala et al. (2014) je důležité zjistit, v čem je jeho smysl a význam. Charakteristické znaky kvalitativního výzkumu jsou dle Reichela (2009) intenzivní šetření zkoumané skutečnosti, pružná reakce postupu na zjištěné informace, časová náročnost sběru a analýzy údajů. Tato strategie výzkumu byla zvolena vzhledem ke stanovenému cíli a výzkumným otázkám mé práce.

Pro dosažení cíle mé práce byla zvolena metoda dotazování a technika polostrukturovaného rozhovoru. Tazatel má připravena témata otázek, která budou předmětem rozhovoru, jejich pořadí není předem stanoveno, dále má možnost pokládat doplňující otázky (Reichel, 2009). Mezi hlavní výhody vedení rozhovoru patří mnoho získaných informací, hlubší porozumění dané problematice, menší nároky na iniciativu informanta, odpovědi na některé otázky je obtížnější vynechat, ale také si můžeme být jisti tím, že dotazovaná osoba je ta, která byla vybraná do vzorku (Roubal et al., 2014).

Informanti byli seznámeni s cílem, metodami a postupy výzkumu. Poté byli požádáni o podpis informovaného souhlasu, dále byli ubezpečeni o anonymitě výzkumu a využití výsledků z polostrukturovaných rozhovorů pouze pro účely této bakalářské práce. Rozhovor byl zahájen identifikačními informacemi o informantovi, týkaly se pohlaví, věku a dokončeného vzdělání, poté následovaly otázky, kdy jsem se ptala na počet sourozenců a zda pochází z úplné rodiny. U této otázky se informanti rozmluvili o důležitosti přítomnosti obou rodičů při výchově dítěte. Následovaly otázky týkající se rodičovství, manželství a důležitosti ekonomické situace pro založení rodiny. Po ukončení rozhovoru jsem se zeptala, zda mi chtějí ještě něco sdělit k dané problematice, poté jsem každému informantovi poděkovala za jeho čas a ochotu rozhovor poskytnout.

3.2 Etika výzkumu

Etické otázky je potřeba řešit v každém výzkumu, je důležité, aby badatel nesledoval své zájmy na úkor zájmů účastníků výzkumu (Kutnohorská, 2009). Etické požadavky se při plánování a provádění výzkumu dle Punche (2015) koncentrují na přístup, souhlas a ochranu účastníka.

Dle Hendla a Hemra (2017) existuje několik etických principů, které jsou uznávané ve vědecké komunitě a mají vliv na plán výzkumu. Mezi jednu z hlavních zásad řadí Sedláková (2014) dobrovolnost a neškodnost účastníka výzkumu, který z něj může kdykoliv odejít, aniž by pro něj měl výzkum psychické nebo fyzické následky. Hendl a Hemr (2017) uvádí jako další z principů informovaný souhlas, jedná se o prohlášení, se kterým musí účastník výzkumu souhlasit podpisem. Zajištění anonymity a důvěrnosti je další důležitou zásadou, která zajišťuje anonymitu účastníkovi výzkumu i v budoucnosti, důvěrnost spočívá v ochraně identity v dalších zprávách a článcích o výzkumu toho, kdo se výzkumu účastnil (Sedláková, 2014). Povinnost informovat účastníka výzkumu o jeho záměrech patří k dalším zásadám (Hendl, Hemr, 2017).

Každého informanta jsem ujistila, že poskytnuté informace budou sloužit pouze pro účel mé bakalářské práce, a ubezpečila jsem ho o anonymitě výzkumu, poté jsem informanty poprosila o podpis informovaného souhlasu. V průběhu rozhovoru jsem informanty ujistila, že nehodnotím správnost odpovědí na jednotlivé otázky, ale zajímá mě jejich názor. Po ukončení rozhovoru jsem všem informantům poděkovala a nabídla, že v případě zájmu jim zašlu výsledky mého výzkumu.

3.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor je tvořen deseti informanty, šesti ženami a čtyřmi muži. Informanti byli vybíráni metodou záměrného výběru. Tento princip spočívá dle Reichela (2009) ve vytvoření výběrového souboru podle poměrů četnosti výskytu znaků v základní populaci. Jedná se většinou o tzv. sociodemokratické ukazatele, jako jsou věk, vzdělání, pohlaví. Nutná podmínka pro výběr informantů byl jejich věk, který se pohyboval mezi dvacátým až dvacátým šestým rokem.

Pro přehlednost zde uvádím tabulku svého výzkumu, kde jsou zaznamenány identifikační údaje o jednotlivých informantech. V tabulce uvádím pohlaví, věk a vzdělání.

Tabulka č. 1: Identifikační údaje informantů

Informant	Pohlaví	Věk	Vzdělání
I1	Muž	20	Středoškolské
I2	Žena	22	Středoškolské
I3	Muž	22	Vyučen
I4	Žena	24	Vysokoškolské
I5	Žena	24	Vyšší odborné
I6	Žena	25	Vysokoškolské
I7	Žena	24	Středoškolské
I8	Muž	24	Vysokoškolské
I9	Muž	26	Vyučen
I10	Žena	24	Středoškolské

Zdroj: vlastní tabulka

Nejvyšší dosažené vzdělání u jednoho informanta je vysokoškolské s magisterským studijním programem, u dalších dvou vysokoškolské s bakalářským studijním programem, jeden dosáhl vyššího odborného vzdělání, další čtyři informanti středního vzdělání s maturitní zkouškou. Poslední dva informanti mají výuční list.

Nejstaršímu informantovi je 26 let, nejmladšímu 20 let.

V následující tabulce jsou uvedeny specifické identifikační údaje o každém informantovi. Údaje se týkají počtu sourozenců a dále informací, zda pochází z úplné rodiny.

Tabulka č. 2: Specifické údaje informantů

Informant	Počet sourozenců	Úplná rodina
I1	2	X
I2	2	
I3	1	X
I4	1	X
I5	1	X
I6	1	X
I7	1	X
I8	1	X
I9	1	X
I10	1	

Zdroj: vlastní tabulka

Z tabulky je patrné, že většina informantů pochází z úplné rodiny, všichni uvedli, že je pro ně velmi důležité, aby se dítě narodilo do úplné rodiny, jako hlavní faktor pro správnou výchovu dítěte uvedli přítomnost obou rodičů jako vzorů pro dítě.

Dva zbývající informanti odpověděli, že i přestože je vychovával pouze jeden rodič, v obou případech matka zvládla výchovu dětí velmi dobře, i když nastaly situace, kdy otec ve výchově chyběl, a to především v období dospívání chyběla určitá autorita ze strany otce.

4 VÝSLEDKY

Tato kapitola je věnována výsledkům polostrukturovaných rozhovorů, které byly uskutečněny v rámci kvalitativního výzkumu, jehož cílem bylo zodpovědět tyto výzkumné otázky:

1. Upřednostňuje dnešní mládež rodičovství před kariérou?
2. Zvyšuje se tendence mladých lidí vstupovat do jiných forem soužití mimo manželství?

4.1 Vyhodnocení výzkumné otázky č. 1

Prostřednictvím první výzkumné otázky jsem hledala odpověď na to, zda upřednostňuje dnešní mládež rodičovství před kariérou, či nikoliv.

V tabulce č. 3 jsou znázorněny odpovědi všech informantů na otázku: „*Upřednostňujete rodičovství před kariérou?*“

Tabulka č. 3: Rodičovství versus kariéra

Informant	Rodičovství	Spíše rodičovství	Kariéra	Žádná z možností
I1		X		
I2		X		
I3		X		
I4	X			
I5		X		
I6	X			
I7			X	
I8			X	
I9				X
I10		X		

Zdroj: vlastní tabulka

Z tabulky vyplývá, že dva informanti preferují rodičovství.

„Upřednostňuju rodičovství, protože to je pro mě v životě to nejdůležitější“ (I4).

„Jsem určitě pro rodičovství, rodinu chci mít, těhotenství je podle mého názoru v pozdějším věku hodně rizikový“ (I6).

Nejvíce informantů uvedlo, že nedokáží přesně určit, zda by dali přednost rodičovství, či kariéře, ale v případě, že by se museli rozhodnout a daná situace nastala, zvolili by si rodičovství.

„Asi přesně nedokážu říct, co bych upřednostnil, ale asi spíš rodinu“ (I1).

„Obojí je důležité, ale spíš asi rodičovství“ (I2).

„Nevím přesně, co mám říct, je důležitý obojí, ale kdybych se musel rozhodnout, dám přednost rodině“ (I3).

„Důležitý je obojí, ale upřednostňuju rodičovství, pracovat budu celý život, ale děti budu mít jednou za život“ (I5).

„Nemůžu úplně 100% odpovědět, protože svou práci mám ráda, ale kdyby došlo na situaci, že bych otěhotněla, určitě by šla práce bokem a já bych se věnovala pouze dítěti“ (I10).

Dva informanti uvedli, že je pro ně v první řadě důležitá kariéra a až poté rodičovství.

„Prvně upřednostním kariéru, důvod je jasnej, chci být finančně zabezpečená a taky ještě něco procestovat“ (I7).

„V první řadě bych chtěl nastartovat kariéru a potom až plánovat rodinu“ (I8).

Poslední z informantů uvedl, že neupřednostňuje ani jednu z možností.

„Neupřednostňuju ani jedno, nemám zatím žádné děti, tak se proto věnuju spíš té kariéře, až budu mít děti, asi se mi priority změní“ (I9).

V tabulce č. 4 jsou vyobrazeny odpovědi na otázku: *„Je kariéra ovlivněna více u žen než u mužů?“*

Tabulka č. 4: Kariérní omezení žen

Informant	ANO
I1	X
I2	X
I3	X
I4	X
I5	X
I6	X
I7	X
I8	X
I9	X
I10	X

Zdroj: Vlastní tabulka

Z tabulky lze jasně vyčíst, že všichni informanti vnímají rodičovství jako kariérní omezení pro ženu. Muži naopak berou tuto výhodu jako možnost kariérního růstu a co nejlepší zabezpečení pro budoucí rodinu.

„Myslím si, že jo, jako chlap se můžu věnovat kariéře naplno, protože chci hlavně zabezpečit rodinu a dosáhnout co nejlepšího postavení“ (I1).

„Určitě ano, chci si najít nějakou dobře placenou práci a ne všude má člověk jistotu, že mu zůstane v práci ta pozice, ze které odešel na mateřskou“ (I2).

„Ano, v tomhle vidím výhodu, ale já kariérně nemám růst kam, jsem vyučenej a pracuju ve stavebnictví, jedinej úkol, kterej vnímám jako důležitěj, je postavit co nejdřív dům a aspoň trochu naspořit peníze pro pozdější založení rodiny“ (I3).

„Určitě. Dodělávám magisterský titul a chci začít na nějaké pracovní pozici a před založením rodiny se někam stihnout kariérně posunout“ (I4).

„Jo, vnímám to tak. Dodělala jsem vyšší odbornou zdravotní a teď chci chodit aspoň dva roky do práce, kvůli praxi, ale i penězům, abych něco našetřila“ (I5).

„Ano, je mi už 25 let, dodělávám inženýra a nejmíň dva roky chci ještě pracovat, hlavně abych získala nějakou praxi, protože kdybych teď otěhotněla, bez praxe bych v mém oboru práci sháněla těžko“ (I6).

„Myslím si, že je. Já už pár let pracuji v pohostinství, v práci jsem spokojená, nejde mi o posun v kariéře, vydělám si hezký peníze, takže si chci co nejvíc naspořit, než založím rodinu“ (I7).

„To asi jo, záleží na tom, jakou práci vykonávají a jestli mají ambice k růstu. Já vnímám kariérní růst jako důležitý krok v tom, abych v budoucnu mohl co nejlíp zabezpečit rodinu“ (I8).

„Asi jo. Ženská je většinou ta, která zůstává po narození dítěte doma a na nějakou dobu se věnuje naplno výchově dítěte. Já to beru tak, že si vydělám co nejvíc peněz pro to, abych zabezpečil rodinu, jak jen můžu“ (I9).

„Ano, kariérně ale nikam růst nechci, jsem spokojená se stávající pozicí, jen vnímám období, kdy budu na mateřský jako dočasnou stopku. Ale pokud otěhotním, práce půjde stranou. Rodičovství pro mě bude hlavní prioritou“ (I10).

4.2 Vyhodnocení výzkumné otázky č. 2

Druhá výzkumná otázka se zabývá tím, zda se zvyšuje tendence mladých vstupovat do jiných forem soužití mimo manželství.

V tabulce č. 4 jsou zaznamenány odpovědi na otázku: *„Je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?“*

Tabulka č. 5: Důležitost manželství

Informant	Ano	Ne
I1		X
I2		X
I3		X
I4	X	
I5		X
I6		X
I7		X
I8		X
I9		X
I10		X

Zdroj: vlastní tabulka

Z tabulky jasně vyplývá, že většina oslovených informantů zastává názor, že není důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského.

„Není pro mě manželství důležitý, nejsem členem žádné církve, takže pro mě není nějakou důležitou prioritou“ (I1).

„Manželství pro mě není vůbec důležitý, rodiče by se ale měli určitě domluvit na společném příjmení pro dítě“ (I2).

„Myslím, že toto není důležitý, plno rodin nejsou v manželském svazku a funguje jim to“ (I3).

„Ne, není pro mě důležitý, aby se dítě narodilo do manželského svazku, jediná věc, která je pro mě důležitá, je, aby se dítě zabezpečilo“ (I5).

„Není pro mě manželství důležitý, zastávám názor, že by se partneři po porodu dítěte měli co nejdřív vzít, kdyby náhodou došlo k rozchodu a nějakým komplikacím, třeba právo na výživné dítěte“ (I6).

„Není to pro mě důležitý, ale na druhou stranu bych chtěla, abysme měli všichni stejný příjmení“ (I7).

„Asi to pro mě není důležitý, podle mě není manželství důležitý pro narození dítěte“ (I8).

„Není to pro mě důležitý, protože to pro výchovu dítěte nehraje podle mého názoru žádnou roli“ (I9).

„To si myslím, že není potřeba, v dnešní době je spíš vzácnost, že lidé mají prvně svatbu a pak dítě“ (I10).

Jediný respondent č. 4 uvedl, že vidí důležitost v tom, aby se dítě narodilo do svazku manželského.

„Ano, je to pro mě důležitý, myslím si, že pokud dva lidi vstoupí do manželství, tak se k němu vážou nějaký povinnosti. Není tak jednoduché se potom rozejít, takže pravděpodobně se budou víc snažit, aby vztah vydržel, i když se pak vyskytnou nějaký problémy. Když budou mít dítě a vztah jen na „psí knížku“, tak se otec nebo matka můžou jednoho dne sbalit a opustit dítě a druhého rodiče mnohem snadněji, než kdyby byli svázáni manželstvím. Tohle je ale jen můj názor“ (I4).

4.3 Představy mladých o rodičovství

Pro výzkum se ukázalo zajímavé to, jaké představy má mládež o rodičovství. V následujících tabulkách budou znázorněny informace týkající se ideálního věku pro početí prvního dítěte, dále počet dětí, důležitost ekonomické situace před založením rodiny, a zda má mládež nějaké konkrétní obavy z rodičovství.

Tabulka č. 5 zobrazuje ideální věk mládeže pro založení rodiny. Informanti odpovídali na otázku: *„V jakém věku bys chtěl mít první dítě?“*

Tabulka č. 6: Ideální věk pro první dítě

Informant	25–27 let	28–30 let	Do 35 let
I1		X	
I2		X	
I3		X	
I4		X	
I5	X		
I6		X	
I7	X		
I8		X	
I9			X
I10		X	

Zdroj: vlastní tabulka

Z tabulky vyplývá, že dle většiny informantů je ideální věk pro početí prvního dítěte v rozmezí 27–30 let.

„Dítě chci mít, až budu dobře zajištěnej, chtěl bych to stihnout do třiceti“ (I1).

„Dítě bych chtěla mít nejdřív ve 28 letech, prvně je pro mě důležitý si zajistit kariéru a zázemí pro dítě“ (I2).

„Do 30 let bych chtěl mít první dítě, myslím si, že toto je ideální věk“ (I3).

„První dítě bych chtěla mít ještě před třicítkou, teda pokud budu mít stálého partnera. Kdybych měla dítě až po třicítce, tak mi to přijde už pozdě“ (I4).

„Dítě chci mít se stálým partnerem a po ukončení vysoké školy chci nejmíň dva roky pracovat, proto je pro mě ideální věk pro první dítě nejspíš až ve 28 letech“ (I6).

„Ještě jsem nad tím nepřemýšlel, ale přibližně ve 30 letech“ (I8).

„První dítě bych ráda měla do 30 let, ale mám takový obavy, že to bude až po třicítce. Podle mýho názoru je to do 30 ideální, že nebudou takové zdravotní komplikace. Věc druhá je, jestli mi bude stačit šest let na to, abych měla po boku člověka, se kterým si budu umět představit mít děti, a taky jestli budeme zabezpečeni, abysme si to dítě mohli dovolit i po finanční stránce“ (I9).

Dva z výše uvedených informantů uvedli, že je pro ně ideální věk k početí prvního dítěte mezi 25.–27. rokem.

„První dítě chci mít okolo 25–27 roků, protože chci získat praxi v oboru, ve kterém jsem studovala, a myslím si, že je to ideální věk“ (I5).

„Myslím si, že ve věku 25–27 roků budu na dítě už připravená“ (I7).

Jeden informant uvedl, že by první dítě chtěl mít do 35 let.

„Dítě bych chtěl mít do 35 roků, protože si myslím, že už bych měl mít postavenej barák a dobře placenou práci“ (I9).

V tabulce č. 6 lze vidět plánovaný počet dětí, který by mladí dospělí chtěli mít.

Tabulka č. 7: Plánovaný počet dětí

Informant	1–2 děti	2 děti	2–3 děti
I1	X		
I2			X
I3		X	
I4	X		
I5		X	
I6		X	
I7	X		
I8		X	
I9			X
I10		X	

Zdroj: vlastní tabulka

Z tabulky je patrné, že pět informantů plánuje 2 děti.

„Chci mít určitě dvě děti, kvůli jejich standardu, víc dětí určitě nechci“ (I3).

„Nechci mít jedináčka, proto chci mít dvě děti“ (I5).

„Chtěla bych mít dvě děti, protože je to podle mě ideální počet. Dvě děti se spolu zvládnou zabavit samy a nejsou až tak náročný jak na finance, tak i na čas a energii“ (I6).

„Chci mít dvě. Myslím si, že je to tak akorát“ (I8).

„Chtěla bych mít dvě děti, myslím si, že pokud jsou děti dvě, dítě se už odmala naučí hodně věcí, jako třeba dělit se, vědět, že matka nemá jen jeho a hlavně nebývá tak moc rozmazlené“ (I10).

Tři informanti uvedli, že je pro ně ideální počet 1–2 děti.

„Chci mít jedno, maximálně dvě, myslím si, že toto číslo je adekvátní k tomu, abych jim dokázal obstarat dobrou standard“ (I1).

„Jedno, maximálně dvě, to bude hlavně záležet na partnerovi, jak se dohodneme“ (I4).

„Přijatelný počet dětí je pro mě jedno, maximálně dvě, hlavně kvůli financím a chci mu dopřát to nejlepší, co bude v mých silách“ (I7).

Poslední dva informanti uvedli, že je pro ně ideální počet dětí mezi 2–3.

„Chtěla bych mít klidně tři děti, líp si na sebe zvyknou a myslím si, že nebudou mít problém začlenit se do společnosti“ (I2).

„Ideální počet mi přijde mít 2–3 děti“ (I9).

Tabulka č. 7 znázorňuje, zda mají mladí informanti nějaké konkrétní obavy z rodičovství. Byla zodpovězena otázka: Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?

Tabulka č. 8: Obavy z rodičovství

Informant	Výchova	Porod	Ztráta svobody	Žádné
I1				X
I2				X
I3				X
I4				X
I5				X
I6	X	X	X	
I7	X			
I8				X
I9				X
I10	X			

Zdroj: vlastní tabulka

Z tabulky je patrné, že většina informantů nemá z rodičovství žádné konkrétní obavy. Tři z nich uvedli, že určité obavy mají.

„Ano, obavy mám, hlavně obavy z porodu, samotné výchovy dítěte a ztráty svobody“ (I6).

„Samozřejmě, že mám nějaký obavy, hlavně, jestli to dokážu všechno zvládnout, ať už třeba samotnou péči o dítě, ale i úklid domu a důležitou roli hraje i finanční stránka“ (I7).

„Ano, pár obav mám, třeba, že nebudu dobrá máma, protože rodičovství nebudu zvládat, pro mě jsou úplně dvě odlišné věci mít děti ráda a umět se o ně postarat“ (I9).

V tabulce č. 8 lze vidět, že ekonomická situace je rozhodující faktor pro mladé informanty před založením rodiny.

Tabulka č. 9: Důležitost ekonomické situace před založením rodiny

Informant	Ano
I1	X
I2	X
I3	X
I4	X
I5	X
I6	X
I7	X
I8	X
I9	X
I10	X

Zdroj: vlastní tabulka

Z tabulky je patrné, že naprosto všichni informanti vidí důležitost ekonomické situace před založením rodiny.

„Ano, je to pro mě důležitý, chci své budoucí rodině dát dobrý zázemí a velké možnosti pro jejich budoucnost“ (I1).

„Ano, je to důležitý, chci pro svou rodinu dobrou budoucnost“ (I2).

„Ano, je důležitá, chci svojí rodině dát to nejlepší zázemí“ (I3).

„Samozřejmě, v dnešní době kočárek a všechny věci, které souvisí s dětma, nejsou zrovna levný, takže je podle mě dobrý mít našetřeno dostatek finančních prostředků před založením rodiny“ (I4).

„Ano, je, pro zabezpečení dítěte“ (I5).

„Ano, ekonomická situace je pro mě hodně důležitá, myslím si, že je výchova dítěte finančně náročná a hlavně mu chci dopřát pěkný dětství a kvalitní vzdělání“ (I6).

„Určitě, je důležitý, aby byl člověk před rodičovstvím finančně zabezpečenej, protože vybavení pro dítě není levná záležitost“ (I7).

„Ano, nechtěl bych, aby se dítě narodilo do špatné ekonomické situace“ (I8).

„Určitě, protože má člověk více při výběru věci pro dítě“ (I9).

„Ano, je. Peníze sice nedají dítěti lásku, ale v dnešní době, pokud člověk nemá finanční prostředky, znamená to těžší dětství pro dítě“ (I10).

5 DISKUZE

Bakalářská práce je zaměřena na postoje české mládeže k rodičovství. V této části se budu zabývat porovnáním výsledků z polostrukturovaných rozhovorů s odbornou literaturou a jinými výzkumy zabývajícími se otázkou, zda upřednostňuje dnešní mládež rodičovství před kariérou a jestli dochází k upřednostňování jiných forem partnerského soužití před manželstvím.

5.1 *Upřednostňuje dnešní mládež rodičovství před kariérou?*

Z mého výzkumu vyplývá, že mladí lidé stále upřednostňují rodičovství před kariérou. Odpověděl, že pokud by nastala situace, kdy by se museli rozhodnout, dali by přednost rodině. Hašková (2009) se s mými výsledky ztotožňuje a uvádí, že je rodičovství u mladých lidí stále považováno za důležitou součást identity dospělého člověka. Rodičovství je i nadále bráno jako nezbytná součást naplnění života.

Dále bylo z výzkumu patrné, že rozhodujícím faktorem pro dnešní mládež je ekonomická situace. Všichni informanti uvedli, že chtějí dítě co nejlépe zabezpečit, rozhodující je pro ně mít vlastní bydlení, zvláště muži berou zabezpečení rodiny jako jeden ze svých hlavních úkolů. Psutková (2013) uvádí, že pro mladé lidi je skutečně důležité mít vlastní bydlení před založením rodiny, jelikož je to znak samostatnosti a první životní krok. Petschenková (2016) se s těmito výsledky ztotožňuje, ve své práci uvádí, že je pro dnešní mladé jedince typické dosažení určité ekonomické úrovně, profesního postavení a vyřešení bytové otázky.

Z mého výzkumu je dále zjevné, že mladé ženy vnímají rodičovství jako kariérní omezení v životě ženy. Z výzkumu Rotreklové (2008) je zřejmé, že budování kariéry je pro ženu komplikovanější než pro muže, jelikož se od ní očekává, že bude dělat ve své kariéře určité ústupky ve prospěch rodiny, jež se týkají například mateřské a rodičovské dovolené, ale také v případě nemoci zůstane s dítětem doma. Kurová (2016) ve své práci zmiňuje, že si ženy chtějí nejprve vybudovat pevné zázemí pro dítě a s tím je spojeno budování kariéry. Drozdová (2012) ve své práci uvádí, že dnešní ženy kariéru před rodičovstvím neupřednostňují, ale chtějí propojit obě role, mateřství a kariéru, především nechtějí budovat kariéru na úkor výchovy dítěte. Výzkum této práce se s tímto názorem ztotožňuje, jelikož informantky mého výzkumu uvedly, že i přestože

chtějí po ukončení vysokoškolského studia dosáhnout určitého kariérního růstu, rodičovství je pro ně prioritou, jelikož považují založení rodiny v pozdějším věku za rizikové. Katrňák et al. (2010) uvádí, že se vysokoškolačkám zkracuje doba pro početí prvního dítěte, jelikož zůstávají delší dobu ve vzdělávacím ústavu. Pro zbývající informantky, které dosáhly středoškolského vzdělání, není kariérní růst tolik důležité, ale jde jim spíše o nalezení dobré práce a dosažení uspokojení ve svém zaměstnání.

S tím souvisí další zjištěné informace, kdy informantky mého výzkumného šetření uvedly, že největší obavy z rodičovství se týkají především porodu, domnívají se, že počít dítě po třicátém roce věku je pro ně rizikové, jelikož mohou nastat zdravotní komplikace. Další obavy jsou spjaté se samotnou výchovou, chtějí být pro své děti tou nejlepší matkou. Mladí muži uvedli, že žádné konkrétní obavy z rodičovství nemají.

5.2 Zvyšuje se tendence mladých lidí vstupovat do jiných forem rodičovství mimo manželství?

Druhá výzkumná otázka se zabývala tím, zda se zvyšuje tendence mladých lidí vstupovat do jiných forem manželství mimo rámec rodičovství. Z výzkumu Chvátalové (2012) je patrné, že uzavírání manželského svazku není pro dnešní mladé lidi podstatné. Především je to dáno dnešní dobou, kdy není potřeba vstoupit do manželství jen kvůli tomu, aby se na ně okolí nedívalo skrz prsty. Z polostrukturovaných rozhovorů, které jsem s informanty vedla, je zřejmé, že uzavření manželského svazku pro ně není prioritou. Mnohem větší váhu pro ně má, aby dítě vychovávali oba rodiče, jelikož jsou vzory pro své děti po celý život. Při posledním sčítání lidu, které proběhlo v roce 2011, bylo ČSÚ zjištěno, že v nesezdaném soužití žije 10 591 párů, toto číslo je ovlivněno především dlouhodobým poklesem sňatečnosti a s tím souvisejícím zvyšujícím se věkem při uzavření prvního sňatku.

Hamplová (2007) zmiňuje, že nesezdané soužití ve formě předmanželského soužití nebo dlouhodobého soužití, kdy oba mladí lidé nechtějí vstoupit do manželství, má podporu především mladých lidí a střední generace. Líbalová (2017) se ve svém výzkumu zmiňuje o zájmu dnešní mladé generace o nesezdané soužití, které by nevadilo, kdyby jejich dítě bylo počaté a narozené mimo manželství.

V rámci mého výzkumu bylo dále zjištěno, že za ideální věk pro založení rodiny považuje dnešní mládež 28–30 let. Pro informanty je důležité, aby rodinu založili se stálým partnerem. Z výzkumu uskutečněného SOÚ AV ČR (2020) je patrné, že více než 82 % dotázaných uvedlo, že by se žena měla stát matkou do 29 let věku. Ideální věk při narození prvního dítěte je dle 12 % dotázaných 30 let a více. Dle Kuchařové et al. (2020) vzrostl průměrný věk matky při narození prvního dítěte z 29,3 na 30,1 let. I přestože zralejší rodiče bývají při výchově svých dětí zodpovědnější, sebejistější, trpělivější a lépe zvládají těžkosti při výchově, upozorňují Krejčířová, Langmeier (2007) na narůstající riziko porodních komplikací nebo vývojových vad dítěte narozeném po třicátém roku života ženy.

Pro většinu informantů, které jsem oslovila, jsou ideální dvě děti, rozhodující je zabezpečení životního standardu a také finanční náročnost výchovy dítěte. V rámci výzkumu SOU AV ČR (2020) bylo zjištěno, že přibližně pro 66 % dotazovaných je ideální model dvoudětné rodiny. Tři z oslovených informantů mého výzkumu považují za ideální jedno dítě, maximálně dvě, a to především kvůli dostačujícím financím.

6 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá zmapováním postojů české mládeže k rodičovství, kdy jsem se snažila zjistit, zda dnešní mládež upřednostňuje kariéru před rodičovstvím a jestli dochází k upřednostňování jiných forem soužití než je manželství.

Prostřednictvím odborné literatury byly v teoretické části bakalářské práce vymezeny pojmy mladá dospělost, rodina, rodičovství, manželství a dále byla charakterizována současná česká rodina a její znaky, dále se zde zabývám alternativními formami partnerského soužití.

V praktické části je věnována pozornost výsledkům z polostrukturovaných rozhovorů, které jsem vedla s deseti informanty z Jihomoravského kraje, kde mají bydliště, kteří byli ve věku 20 až 26 let. V této části bakalářské práce jsem se snažila zodpovědět výzkumné otázky: „Upřednostňuje dnešní mládež rodičovství před kariérou?“ a „Zvyšuje se tendence mladých lidí vstupovat do jiných forem soužití mimo manželství?“

První výzkumná otázka se zaměřovala na to, zda mladí lidé upřednostňují rodičovství před kariérou. Informanti č. 4 a 5 uvedli, že je pro ně rodičovství tím nejdůležitějším úkolem v životě. Půlka z dotazovaných informantů uvedla, že nedokáží přesně určit, čemu by dali přednost, ale v případě, že by tato situace nastala, rozhodli by se pro rodičovství, jelikož převážně ženy považují početí dítěte v pozdějším věku za rizikové. Zbylí informanti momentálně upřednostňují kariéru, kterou chtějí nastartovat a být finančně zabezpečeni. Dále je z výzkumu patrné, že všichni informanti zastávají názor, že je kariéra u žen ovlivněna rodičovstvím více než u mužů.

Odpovědi na druhou výzkumnou otázku jsou téměř totožné. Informanti uvedli, že pro ně není důležité, aby se dítě narodilo do manželského svazku, domnívají se, že to pro výchovu dítěte nehraje žádnou roli. Za důležité však považují, aby se oba rodiče domluvili na společném příjmení pro dítě. Jediný informant č. 4 uvedl, že je pro něj manželství podstatné, jelikož se k němu vážou povinnosti, a v případě, že by nastaly nějaké problémy, není jednoduché se rozejít jako u nesezdaného soužití.

Dále bylo ve výzkumu zjištěno, že většina mladých informantů považuje za ideální věk pro založení rodiny 28–30 let a dvě děti, a to především kvůli ekonomické situaci, jelikož se domnívají, že je v dnešní době velmi těžké finančně zabezpečit více jak dvě děti. Z výzkumu dále vyplývá, že většina informantů nemá z rodičovství žádné obavy. Výjimkou jsou účastníci výzkumu č. 6, 7, 10, jedná se o ženy, které mají obavy především ze samotné výchovy dítěte a porodu.

Díky uskutečněnému výzkumu jsem si uvědomila, že i přestože dnes dochází k odkládání založení rodiny do pozdějšího věku, je pro mladou generaci rodina pořád hlavním úkolem jejího života. Mladí lidé často odkládají rodičovství na pozdější dobu, jelikož pokládají za důležité mít vlastní bydlení a být alespoň částečně zajištěni. Se všemi výše zmiňovanými názory se ztotožňuji. Vzdělání je pro mě velmi důležité, proto bych po ukončení vysokoškolského studia chtěla absolvovat alespoň dvouletou praxi ve svém oboru. Založení rodiny považuji za ideální do třicátého roku věku ženy, později bych se obávala možných zdravotních komplikací. Myslím si, že i když je kariérní postup u ženy omezen, je možné propojit mateřskou i kariérní roli. Pro mě je nemyslitelné budovat kariéru na úkor výchovy dítěte.

Bakalářská práce přináší částečný pohled na dnešní mládež a její postoje týkající se rodičovství. Myslím si, že má bakalářská práce naplnila stanovený cíl. Výsledky mohou sloužit k hlubšímu porozumění dané problematice a lze je použít v praxi.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- 1) BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M., 2011. *Sanace rodiny: sociální práce s dysfunkčními rodinami*. 2. vyd. Praha: Portál. 152 s. ISBN 978-80-262-0031-4.
- 2) CÍSAŘOVÁ D., SOVOVÁ, O., 2015. *Rodina v novém soukromém právu: interdisciplinární právní pohled*. Hradec Králové: Gaudeamus. 100 s. ISBN 978-80-7435-569-1.
- 3) ČADOVÁ, N., 2020. *Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství – únor 2020*. [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2020-09-08]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/5179-postoje-ceskych-obcanu-k-partnerstvi-manzelstvi-a-rodicovstvi-unor-2020>
- 4) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2011. SLDB 2011 - nesezdaná soužití v Jihomoravském kraji. *Czso.cz* [online]. © 2011 [cit. 2020-9-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/sldb_2011_nesezdana_souziti_v_jihomoravskem_kraji
- 5) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014. Úplná rodina. *Czso.cz* [online]. © 2014 [cit. 2020-20-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/41n2-02-ziskane_ze_sldb_2001-1__uplne_rodiny
- 6) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2018. Sňatečnost. *Czso.cz* [online]. © 2018 [cit. 2020-28-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvательства-ceske-republiky-2018>
- 7) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2020. Pohyb obyvatelstva. *Czso.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020-28-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/pohyb-obyvательства-1-ctvrtletí-2020>
- 8) DROZDOVÁ, L., 2012. *Priority současných žen: zaměstnání nebo mateřství*. České Budějovice. Diplomová práce. ZSF JU.
- 9) DUNOVSKÝ, J., KOVAŘÍK, J., 1999. Rodina. In: DUNOVSKÝ, J. et al. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, s. 91–93. ISBN 80-7169-254-9.
- 10) FARKOVÁ, M., 2017. *Vybrané kapitoly z psychologie*. 3. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 400 s. ISBN 978-80-7452-130-0.
- 11) GIDDENS, A., SUTTON, P. W., (eds). 2013. *Sociologie*. Praha: Argo. 1052 s. ISBN 978-80-257-0807-1.

- 12) GJURIČOVÁ, Š., KUBIČKA J., 2009. *Rodinná terapie: systemické a narativní přístupy*. 2. vyd. Praha: Grada. 288 s. ISBN 978-80-247-2390-7.
- 13) HAMPLOVÁ, D. et al. (eds.), 2007. *Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR. 155 s. ISBN 978-80-7330-128-6.
- 14) HARJU-LUUKKAINEN, H. et al., 2020. Family related variables effect on later educational outcome: A further geospatial analysis on TIMSS 2015 finland. *Large-Scale Assessments in Education*. 8(1), doi: 10.1186/s40536-020-00081-2.
- 15) HAŠKOVÁ, H., 2009. *Fenomén bezdětnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 264 s. ISBN 978-80-7419-020-9.
- 16) HAŠKOVCOVÁ, H., 2010. *Fenomén stáří*. 2. vyd. Praha: Havlíček Brain Team. 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.
- 17) HENDL, J., REMR, J., 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. 372 s. ISBN 978-80-262-1192-1.
- 18) CHVÁTALOVÁ, T., 2012. *Manželství*. Praha. Diplomová práce. Husitsko teologická fakulta UK.
- 19) JANDOUREK, J., 2012. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada. 300 s. ISBN 978-80-247-3679-2.
- 20) KATRŇÁK, T. et al., 2011. *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. Praha: Dokořán. 222 s. ISBN 978-80-7363-352-3.
- 21) KLIMSTRA, T. A., VAN DOESELAR, L., 2017. Identity formation in adolescence and young adulthood. *Personality development across the lifespan*. 293–308, doi:10.1016/B978-0-12-804674-6.00018-1. Dostupné také z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128046746000181?via%3Dihub>
- 22) KOUCKÁ, P., 2017. *Uvolněné rodičovství: rozumně, citlivě a s menším nasazením*. Praha: Portál. 200 s. ISBN 978-80-262-1275-1.
- 23) KRATOCHVÍL, S., 2009. *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál. 280 s. ISBN 978-80-7367-646-9.
- 24) KRAUS, B. et al., 2015. *Životní styl současné české rodiny*. Hradec Králové: Gaudeamus. 247 s. ISBN 978-80-7435-544-8.

- 25) KRAUS, B., 2014. *Základy sociální pedagogiky*. 2. vyd. Praha: Portál. 215 s. ISBN 978-80-262-0643-9.
- 26) KREJČÍŘOVÁ, D., LANGMEIER, J., 2006. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
- 27) KUCHAROVÁ, V. et al., 2020. *Zpráva o rodině: Demografický kontext* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2020-09-08]. Dostupné z: https://ddmastra-my.sharepoint.com/personal/kucerova_rodiny_cz
- 28) KUROVÁ, L., 2016. *Kariéra versus rodina – preference mladých žen ve Zlínském kraji*. Diplomová práce. Fakulta humanitních studií, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- 29) KUTNOHORSKÁ, J., 2009. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada. 176 s. ISBN 978-80-247-2713-4.
- 30) KVAPILOVÁ BARTOŠOVÁ, M., FUČÍK, P., 2017. Emerging adulthood, solo living and changes in gender subjectivity. *Sociologia (Slovakia)*. 49(3), 265–284. Dostupné také z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/06231053Fucik%20-%20Bartosova%20-%20zalomena%20OK.pdf>
- 31) LÍBALOVÁ, V., 2017. *Postoje mladých lidí k manželství a rodičovství*. Brno. Bakalářská práce. Přírodovědecká fakulta MU.
- 32) LIVESEY, C. M. W., ROSTAIN, A. L., 2017. Involving Parents/Family in treatment during the transition from late adolescence to young adulthood: Rationale, strategies, ethics, and legal issues. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*. 26(2), 199–216, doi:10.1016/j.chc.2016.12.006.
- 33) MATĚJČEK, Z., 2017. *Rodiče a děti*. Praha: Vyšehrad. 360 s. ISBN 978-80-7429-797-7.
- 34) MATOUŠEK, O. et al., 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3. vyd. Praha: Portál. 400 s. ISBN 978-80-262-0213-4.
- 35) MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ A., 2011. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál. 311s. ISBN 978-80-7367-825-8.
- 36) MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H., 2010. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny v kontextu plánování péče*. Praha: Portál. 183 s. ISBN 978-80-7367-739-8.

- 37) MITLÖHNER, M., 2010. *Občanské právo hmotné: Rodinné právo; Občanské právo procesní: právní disciplíny pro studenty sociální práce a sociální politiky*. Hradec Králové: Gaudeamus. 62 s. ISBN 978-80-7435-060-3.
- 38) MOŽNÝ, I., 2008. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Slon. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
- 39) NEŠPOR, R. Z. (ed.), 2018. Rodina. In: *Encyklopedie.soc.cas.cz* [on-line]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>
- 40) NOVOTNÝ, P. et al., 2017. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. 2. vyd. Praha: Grada. 200 s. ISBN 978-80-271-0431-4.
- 41) PETSCHENKOVÁ, E., 2016. *Potřeba rodičovství u studentů ZSP VŠPJ*. Jihlava. Bakalářská práce. ZSP VŠPJ.
- 42) POLIŠENSKÁ, P. et al., 2017. *Rodinné právo - manželství: výklad k manželství a výběr z důležitých soudních rozhodnutí, zejména Nejvyššího soudu v oblasti rodinného práva podle hlavy I. občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer. 260 s. ISBN 978-80-7552-902-2.
- 43) PSUTKOVÁ, T., 2013. *Odkládání rodičovství jako sociokulturní fenomén*. Plzeň. Diplomová práce. Fakulta pedagogická, Západočeská univerzita v Plzni.
- 44) PUNCH, K., HENDL, J., 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. 232 s. ISBN 978-80-262-0980-5.
- 45) REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.
- 46) ROTREKLOVÁ, K., 2008. *Rodina a rodičovství očima dnešních matek*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.
- 47) ROUBAL, O. et al., 2014. *Metodologie marketingových výzkumů*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 144 s. ISBN 978-80-7408-092-0.
- 48) Sdělení č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte, 1991. [online]. [cit. 2020-07-19]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 22, s. 502–512. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- 49) SEDLÁKOVÁ, R., 2014. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada. 548 s. ISBN 978-80-247-3568-9.

- 50) SETTERSTEN, R. A., 2012. The Contemporary Context of Young Adulthood in the USA: From Demography to Development, From Private Troubles to Public Issues. In: BOOTH, A. et al. (eds). *Early ad-ulthood in a family context*. New York: Springer, p. 3–26. ISBN 978-1-4614-1435-3.
- 51) SEXTON, L. T., THOBURN, W. J., 2015. *Family Psychology: Theory, Research and Practice*. Santa Barbara: ABC CLIO. 260 s. ISBN 978-1440830761.
- 52) SIKOROVÁ, L., 2011. *Potřeby dítěte v ošetrovatelském procesu*. Praha: Grada. 208 s. ISBN 978-80-247-3593-1.
- 53) SKLÁDALOVÁ, M., 2018. *Sourozenci - o spravedlivé výchově*. Brno: CPress. 164 s. ISBN 9788026420293.
- 54) SLAMĚNÍK, I., VÝROST, J., 2008. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada. 404 s. ISBN 978-802-4714-288.
- 55) SOBOTKOVÁ, I., 2012. *Psychologie rodiny*. 3. vyd. Praha: Portál. 219 s. ISBN 80-7178-559-8.
- 56) ŠMÍD, O. et al., 2017. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges. 232 s. ISBN 978-80-7502-195-3.
- 57) ŠULOVÁ, L., 2011. Děti, rodiče, učitelé: Proměny rodiny a školy In: GILLERNOVÁ, I. et al. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: Člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: Grada, s. 97–171. ISBN 978-80-247-2798-1.
- 58) THOROVÁ, K., 2015. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál. 576 s. ISBN 978-80-262-0714-6.
- 59) TOMÁNEK, P., 2015. *Rodina – výchova – společnost: výzvy a perspektivy*. Brno: Tribun EU. 399 s. ISBN 978-80-263-0775-4.
- 60) TOMÁNEK, P., 2019. *Fragmenty rodiny: manželstvo a rodina v súdnej sieni*. Brno: Tribun EU. 363 s. ISBN 978-80-263-1451-6.
- 61) VÁGNEROVÁ, M., 2007. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum. 464 s. ISBN 978-80-246-1318-5.
- 62) VOLEJNÍČKOVÁ, R. M., 2018. Exploring new types of intensive motherhood in the czech republic. *Human Affairs*. 28(2), 171–186, doi: 10.1515/humaff-2018-0014.
- 63) VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I., 2008. *Sociální psychologie*. 2. rozš. vyd. Praha: Grada. 416 s. ISBN 978-80-247-1428-8.

- 64) Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 38, s. 1362–1375. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- 65) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, 2012. [online]. [cit. 2020-07-19]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 33, s. 1026–1365. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

8 PŘÍLOHY

Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor

Příloha 2: Rozhovor s informantem I1

Příloha 3: Rozhovor s informantem I2

Příloha 4: Rozhovor s informantem I3

Příloha 5: Rozhovor s informantem I4

Příloha 6: Rozhovor s informantem I5

Příloha 7: Rozhovor s informantem I6

Příloha 8: Rozhovor s informantem I7

Příloha 9: Rozhovor s informantem I8

Příloha 10: Rozhovor s informantem I9

Příloha 11: Rozhovor s informantem I10

Příloha 12: Informovaný souhlas účastníka výzkumu

9 ZKRATKY

ČSÚ – Český statistický úřad

SOU AV ČR – Sociologický ústav Akademie věd ČR

10 PŘÍLOHY

Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor

1. Věk informanta
2. Pohlaví
3. Počet sourozenců
4. Pocházíte z úplné rodiny?
  - a. Pokud ano, jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?
5. Plánujete mít v budoucnosti děti? Pokud ano:
  - a. V jakém věku byste chtěl mít první dítě?
  - b. Kolik dětí byste chtěl mít?
6. Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?
7. Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?
  - a. Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?
8. Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?
9. Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?

Příloha 2: Rozhovor s informantem II

1. **Věk informanta:** 20
2. **Pohlaví:** Muž
3. **Počet sourozenců:** 2
4. **Vzdělání:** Středoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Ano, je to důležitý. Potřebuje oba vzory, je důležitá podpora obou rodičů.
6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano
Pokud ano:
  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* Dítě chci mít, až budu dobře zajištěnej, chtěl bych to stihnout do třiceti.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Chci mít jedno, maximálně dvě, myslím si, že toto číslo je adekvátní k tomu, abych jim dokázal obstarat dobřej standard.
7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Nemám žádné.
8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Asi přesně nedokážu říct, co bych upřednostnil, ale asi rodinu.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Myslím si, že jo, jako chlap se můžu věnovat kariéře naplno, protože chci hlavně zabezpečit rodinu a dosáhnout co nejlepšího postavení.
9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**

Ano, je to pro mě důležitý, chci své budoucí rodině dát dobrý zázemí a velké možnosti pro jejich budoucnost.
10. **Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?** Není pro mě manželství důležitý, nejsem členem žádné církve, takže pro mě není nějakou důležitou prioritou.

Příloha 3: Rozhovor s informantem I2

1. **Věk informanta:** 22
2. **Pohlaví:** žena
3. **Počet sourozenců:** 2
4. **Vzdělání:** Středoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Myslím si, že je to důležitý, jelikož později mezi rodiči vznikají různé neshody, když třeba dítě nevychováví spolu.

6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano

Pokud ano:

  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* Dítě bych chtěla mít nejdřív ve 28 letech, prvně je pro mě důležitý si zajistit kariéru a zázemí pro dítě.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Chtěla bych mít klidně tři děti, líp si na sebe zvyknou a myslím si, že nebudou mít problém začlenit se do společnosti.

7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Ne, nemám žádné.

8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Obojí je důležitý, ale spíš asi rodičovství.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Určitě ano, chci si najít nějakou dobře placenou práci a ne všude má člověk jistotu, že mu zůstane v práci ta pozice, ze které odešel na mateřskou.

9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**

Ano, je to důležitý, chci pro svou rodinu dobrou budoucnost.

10. **Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?**

Manželství pro mě není vůbec důležitý, rodiče by se ale měli domluvit na společném příjmení pro dítě.

Příloha 4: Rozhovor s informantem I3

1. **Věk informanta:** 22
2. **Pohlaví:** muž
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Vyučen

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Myslím si, že je to důležitý, protože když rodina není úplná, dostávají se potom děti častěji do potíží, protože pak tam chybí autorita v podobě otce.

6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano

Pokud ano:

  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* Do 30 let bych chtěl mít první dítě, myslím si, že toto je ideální věk.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Chci mít určitě dvě děti, kvůli jejich standardu, víc dětí určitě nechci.

7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Nemám.

8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Nevím přesně, co mám říct, je důležitý obojí, ale kdybych se musel rozhodnout, dám přednost rodině.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Ano, v tomhle vidím výhodu, ale já kariérně nemám růst kam, jsem vyučený a pracuju ve stavebnictví, jedinej úkol, kterej vnímám jako důležitý je postavit co nejdřív dům a aspoň trochu naspořit peníze pro pozdější založení rodiny.

9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**

Ano, je to důležitý, chci svojí rodině dát to nejlepší zázemí.

10. **Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?** Myslím, že toto není důležitý, plno rodin nejsou v manželským svazku a funguje jim to.

Příloha 5: Rozhovor s informantem I4

1. **Věk informanta:** 24
2. **Pohlaví:** žena
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Vysokoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Je to lepší pro to dítě, ale věřím, že pokud dítě vychovává jen jeden z rodičů, tak se ho snaží vychovat nejlíp, jak jen může a snaží se zastoupit oba rodiče
6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano, až přijde správný čas.

Pokud ano:

  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* První dítě bych chtěla mít ještě před třicítkou, teda pokud budu mít stálého partnera. Kdybych měla dítě až po třicítce, tak mi to přijde už pozdě.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Jedno, maximálně dvě, to bude hlavně záležet na partnerovi, jak se dohodneme.
7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Zatím nemám žádné.
8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Upřednostňuju rodičovství, protože to je pro mě v životě to nejdůležitější.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Určitě. Dodělávám magisterský titul a chci začít na nějaké pracovní pozici a před založením rodiny se někam stihnout kariérně posunout.
9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?** Samozřejmě že je, v dnešní době kočárek a všechny věci, které souvisí s dětma, nejsou zrovna levný, takže je podle mě dobrý mít našetřeno dostatek finančních prostředků před založením rodiny.

10. Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského? Ano, je to pro mě důležité, myslím si, že pokud dva lidi vstoupí do manželství, tak se k němu vážou nějaký povinnosti. Není tak jednoduché se potom rozejít, takže pravděpodobně se budou víc snažit, aby vztah vydržel, i když se pak vyskytnou nějaký problémy. Když budou mít dítě a vztah jen na „psí knížku“, tak se otec nebo matka můžou jednoho dne sbalit a opustit dítě a druhého z rodiče mnohem snadněji, než kdyby byli svázáni manželstvím. Tohle je ale jen můj názor.

Příloha 6: Rozhovor s informantem I5

1. **Věk informanta:** 24
2. **Pohlaví:** žena
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Vysokoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Ano, je to důležitý, oba rodiče jsou pro děti vzorem na celý život.
6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano.

Pokud ano:

  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* První dítě chci mít okolo 25–27 roků, protože chci získat praxi v oboru, ve kterém jsem studovala, a myslím si, že je to ideální věk.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Nechci mít jedináčka, proto chci mít dvě děti.
7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Nejsou.
8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Důležitý je obojí, ale upřednostňuju rodičovství, pracovat budu celý život, ale děti budu mít jednou za život.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Jo, vnímám to tak. Dodělala jsem vyšší odbornou zdravotní a teď chci chodit aspoň dva roky do práce, kvůli praxi, ale i penězům, abych něco našetřila.
9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**

Ano, je, pro zabezpečení dítěte.
10. **Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?**

Ne, není pro mě důležitý, aby se dítě narodilo do manželského svazku, jediná věc, která je pro mě důležitá, je, aby se dítě zabezpečilo.

Příloha 7: Rozhovor s informantem I6

1. **Věk informanta:** 25
2. **Pohlaví:** žena
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Vysokoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Ano, myslím si, že výchova je pouze pro jednoho rodiče příliš časové i finančně náročná.
6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano, plánuju.

Pokud ano:

  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?*

Dítě chci mít se stálým partnerem a po ukončení vysoké školy chci nejmíň dva roky pracovat, proto je pro mě ideální věk pro první dítě nejspíš až ve 28 letech.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?*

Chtěla bych mít dvě děti, protože je to podle mě ideální počet. Dvě děti se spolu zvládnou zabavit samy a nejsou až tak náročný jak na finance, tak i na čas a energii.
7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Ano, obavy mám, hlavně obavy z porodu, samotné výchovy dítěte a ztráty svobody.
8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Jsem určitě pro rodičovství, rodinu chci mít, těhotenství je podle mého názoru v pozdějším věku hodně rizikový.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Ano, je mi už 25 let, dodělávám inženýra a nejmíň dva roky chci ještě pracovat, hlavně abych získala nějakou praxi, protože kdybych teď otěhotněla, bez praxe bych v mém oboru práci sháněla těžko.
9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**

Ano, ekonomická situace je pro mě hodně důležitá, myslím si, že je výchova dítěte finančně náročná a hlavně mu chci dopřát pěkný dětství a kvalitní vzdělání.

10. Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?

Není pro mě manželství důležité, zastávám názor, že by se partneři po porodu dítěte měli co nejdříve vzít, kdyby náhodou došlo k rozchodu a nějakým komplikacím, třeba právo na výživné dítěte.

Příloha 8: Rozhovor s informantem I7

1. **Věk informanta:** 24
2. **Pohlaví:** žena
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Středoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Myslím, že je to lepší, ne důležité. Jak dcera, tak syn, jednou dojdou do věku, kdy budou chtít poradit s určitými věcmi. A hlavně pokud je například dítě problémové, je otec v rodině zpravidla větší autoritou a mohou ho s matkou společně lépe vychovávat než matka sama.

6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano.

Pokud ano:

  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* Myslím si, že ve věku 25–27 roků budu na dítě už připravená.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Přijatelný počet dětí je pro mě jedno, maximálně dvě, hlavně kvůli financím a chci mu dopřát to nejlepší, co bude v mých silách.

7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Samozřejmě, že mám nějaký obavy, hlavně, jestli to dokážu všechno zvládnout, ať už třeba samotnou péči o dítě ale i úklid domu a důležitou roli hraje i finanční stránka.

8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Prvně upřednostním kariéru, důvod je jasnější, chci být finančně zabezpečená a taky ještě něco procestovat.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Myslím si, že je. Já už pár let pracuji v pohostinství, v práci jsem spokojená, nejde mi o posun v kariéře, vydělám si hezký peníze, takže si chci co nejvíc naspořit, než založím rodinu.

9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**

Určitě je důležitý, aby byl člověk před rodičovstvím finančně zabezpečený, protože vybavení pro dítě není levná záležitost.

10. Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?

Není to pro mě důležitý, ale na druhou stranu bych chtěla, abysme měli všichni stejný příjmení.

Příloha 9: Rozhovor s informantem I8

1. **Věk informanta:** 25
2. **Pohlaví:** muž
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Vysokoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?* Ano, určitě je, sám jsem vyrůstal v úplné rodině a myslím si, že pro správnou výchovu dítěte je tohle důležitým faktorem.
6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano.

Pokud ano:

  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* Ještě jsem nad tím nepřemýšlel, ale přibližně ve třiceti letech.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Chci mít dvě. Myslím si, že je to tak akorát.
7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Nemám, ale ani jsem nad rodičovstvím ještě nepřemýšlel.
8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** V první řadě bych chtěl nastartovat kariéru a potom až plánovat rodinu.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* To asi jo, záleží na tom, jakou práci vykonávají a jestli mají ambice k růstu. Já vnímám kariérní růst jako důležitý krok v tom, abych v budoucnu mohl co nejlíp zabezpečit rodinu.
9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**

Ano, je, nechtěl bych, aby se dítě narodilo do špatné ekonomické situace.
10. **Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?** Asi to pro mě není důležité, podle mě není manželství důležité pro narození dítěte.

Příloha 10: Rozhovor s informantem I9

1. **Věk informanta:** 25
2. **Pohlaví:** muž
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Vyučen

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ano
  - a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?*
Myslím si, že je to důležitý. Děti potřebují oba rodiče.
6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano, určitě plánuji.
Pokud ano:
  - a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* Dítě bych chtěl mít do 35 roků, protože si myslím, že už bych měl mít postavenej barák a dobře placenou práci.
  - b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Ideální počet mi přijde mít 2–3 děti.
7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?** Nemám. Nikdy jsem nad touto otázkou nepřemýšlel.
8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Neupřednostňuju ani jedno, nemám zatím žádný děti, tak se proto věnuju spíš té kariéře, až budu mít děti, asi se mi priority změní.
  - a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Asi jo. Ženská je většinou ta, která zůstává po narození dítěte doma a na nějakou dobu se věnuje naplno výchově dítěte. Já to беру tak, že si vydělám co nejvíc peněz pro to, abych zabezpečil rodinu, jak jen můžu.
9. **Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?**
Určitě, protože má člověk více při výběru věci pro dítě.
10. **Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?**
Není to pro mě důležitý, protože to pro výchovu dítěte nehraje podle mého názoru žádnou roli.

Příloha 11: Rozhovor s informantem I10

1. **Věk informanta:** 24
2. **Pohlaví:** žena
3. **Počet sourozenců:** 1
4. **Vzdělání:** Středoškolské

5. **Pocházíte z úplné rodiny?** Ne

a. *Jakou důležitost vidíte v tom, aby dítě vychovávali oba rodiče?*

Je to důležitý, každý dítě potřebuje matku i otce. Já za sebe můžu říct, že mě vychovávala pouze matka, ale občas tam ten pravý otec chyběl.

6. **Plánujete mít v budoucnosti děti?** Ano, plánuju, ale nedokážu říct, jak moc do budoucnosti se dívám, nebude to asi hnedka.

Pokud ano:

a. *V jakém věku byste chtěl mít první dítě?* První dítě bych ráda měla do 30 let, ale mám takový obavy, že to bude až po třicítce. Podle mého názoru to je do 30 ideální, že nebudou takové zdravotní komplikace. Věc druhá je, jestli mi bude stačit šest let na to, abych měla po boku člověka, se kterým si budu umět představit mít děti a taky jestli budeme zabezpečeni, abychom si to dítě mohli dovolit i po finanční stránce.

b. *Kolik dětí byste chtěl mít?* Chtěla bych mít dvě děti, myslí si, že pokud jsou děti dvě, dítě se už od mala naučí plno věcí, jako třeba dělit se, vědět, že matka nemá jen jeho a hlavně nebývá tak moc rozmazlené.

7. **Jaké jsou vaše konkrétní obavy z rodičovství?**

Ano, pár obav mám, třeba, že nebudu dobrá máma, protože rodičovství nebudu zvládat, pro mě jsou úplně dvě odlišný věci, mít děti ráda a umět se o ně postarat.

8. **Upřednostňujete rodičovství nebo kariéru?** Nemůžu úplně 100% odpovědět, protože svou práci mám ráda, ale kdyby došlo na situaci, že bych otěhotněla, určitě by šla práce bokem a já bych se věnovala pouze dítěti.

a. *Je kariéra ovlivněna rodičovstvím více u žen než mužů?* Ano, kariérně ale nikam růst nechci, jsem spokojená se stávající pozicí, jen vnímám období, kdy budu na mateřský jako dočasnou stopku. Ale pokud otěhotním, práce půjde stranou. Rodičovství pro mě bude hlavní prioritou.

9. Jak moc je pro Vás ekonomická situace před založením rodiny důležitá?

Ano, je. Peníze sice nedají dítěti lásku, ale v dnešní době, pokud člověk nemá finanční prostředky, znamená to těžší dětství pro dítě.

10. Jak je pro vás důležité, aby se dítě narodilo do svazku manželského?

To si myslím, že není potřeba, v dnešní době je spíš vzácnost, že lidé mají prvně svatbu a pak dítě.

Příloha 12: Informovaný souhlas účastníka výzkumu

Vážený pane, vážená paní,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. V současné době vypracovávám závěrečnou práci, v rámci které provádím výzkum, jehož cílem je zjistit, jaké postoje zastává česká mládež k rodičovství. Výzkum bude realizován formou polostrukturovaných rozhovorů. Nikde nebude uvedeno Vaše jméno, jelikož je výzkum zcela anonymní.

.....

datum a podpis řešitele projektu

Prohlášení

Prohlašuji, že dobrovolně souhlasím s účastí ve výše uvedeném výzkumu. Studentka mě řádně informovala o všech podstatných informacích, které se týkají výše uvedeného výzkumu. Souhlasím s tím, že všechny získané informace budou použity pro výzkum potřebný k realizaci bakalářské práce a budou anonymně zpracovány.

V poskytnutém čase jsem si vše řádně přečetl/a, všechny mé dotazy byly studentkou srozumitelně zodpovězeny.

Prohlašuji, že informace v tomto informovaném souhlasu беру na vědomí a souhlasím se zpracováním osobních údajů účastníka výzkumu v rozsahu a za účelem, vymezených v tomto informovaném souhlasu.

Jméno a příjmení účastníka:.....

Datum narození:.....

V:.....dne.....

Podpis účastníka: .....